

BERETNING FRA AKP(m-l)s 2. SENTRALKOMITE

1. INNLEDNING

Dette er beretninga fra AKP(m-l)s 2. sentralkomite til partiets 3. landsmøte. Etter vedtektene til partiet har alle ledende organer plikt til å legge fram beretning om sitt arbeid. Denne beretninga handler derfor i hovedsak om SKs og partiets arbeid, og har ikke som hovedoppgave å gjøre ei framstilling av utviklinga i verden eller i Norge ut over det som er nødvendig for å sette partiets arbeid inn i riktig sammenheng.

Beretninga tar for seg hovedområder i partiets arbeid. I et parti som AKP(m-l) vil partimedlemmene arbeide på hundrevis av forskjellige områder. På de fleste områdene vil de jobbe etter eget skjønn uten retningslinjer fra partiet eller med bare svært generelle retningslinjer. Slik må det være. Slike områder faller ikke inn under sentralkomiteens beretningsplikt og er derfor heller ikke omtalt her. Det ville heller ikke være mulig for partimedlemmene å ta stilling til en kort og summarisk omtale av slike områder uten å få seg forelagt mer bakgrunnsmateriale. Derfor ville det også være lite demokratisk å gjøre ei rask sammenfatning av et stort antall slike arbeidsområder.

Høsten 1979 sendte SK ut sitt utkast til beretning. Der foreslo vi at landsmøtet skulle behandle SKs beretning som et avslutta dokument, og ikke ta sikte på å vedta ei beretning ord for ord. Det landsmøtet bør gjøre er å knytte sine egne kommentarer til SKs beretning. Etter beretningsdiskusjonene i partiet kan vi slå fast at denne behandlingsmåten har fått stor oppslutning. Det blir pekt på fra partiavdelingene at en slik framgangsmåte

sparer landsmøtet fra å file på detaljformuleringer og gir det tid og mulighet til å diskutere de viktigste spørsmåla. Det er også sterk oppslutning fra partiavdelingene om å konsentrere beretninga om partiets og SKs arbeid i perioden.

Noen kamerater kritiserer at beretninga ikke er lagt opp områdemessig. SK har valgt å holde fast ved den strukturen som utkastet hadde, ikke minst for at det skal bli lettere for leserne å kjenne seg igjen i dokumentet. Men vi har tatt noe mer hensyn til områdemessig behandling, blant annet ved å ta opp faglig politikk og kvinnepolitikk for seg.

Den viktigste kritikken som har kommet er at beretningsutkastet ikke drøfta linjekamp eller tok opp spørsmålet om høyre- og «venstre»-feil. SK har tatt denne kritikken til følge, og det viktigste som skiller dette dokumentet fra førsteutkastet er at det nettopp drøfter slike spørsmål.

En annen kritikk er at utkastet ikke gjorde ei helhetlig oppsummering av landsmøteperioden på bakgrunn av de oppgavene som det 2. landsmøte stilte. Denne kritikken er også tatt til følge.

Ellers har det kommet kritikk på en lang rekke enkeltpunkter som det faller for langt å nevne. I den grad SK er enig i kritikken er det gjort endringer i beretninga.

2. DEN INTERNASJONALE UTVIKLINGA

Det har skjedd store endringer i den internasjonale situasjonen fra oktober 1976 til mai 1980.

Styrkeforholdet mellom de to supermaktenes har fortsatt å forskyve seg til den sovjetiske sosialimperialismens fordel. Krigsfaren har blitt stadig skjerpa. Den alvorligste trusselen mot verdensfreden i løpet av 70-åra kom med den sovjetiske invasjonen i Afghanistan i desember 1979. Invasjonen representerer et foreløpig høydepunkt i en lang rekke aggressive handlinger fra Sovjets side:

Den sovjetiske sosialimperialismen har blitt mer aggressiv og har gjennomført ei rekke militære eventyr i den tredje verden. Rett før partiets 2. landsmøte pågikk den sovjetiske intervensjonen i Angola for fullt. Seinere har vi fått intervensjonen i Etiopia/Eritrea, den vietnamesiske invasjonen og okkupasjonen av Kam-puchea.

Styrkeforholdet mellom de to supermaktenes har fortsatt å forskyve seg og foran inngangen til 80-åra er den sovjetiske sosialimperialismen på offensiven overfor USA-imperialismen, krigsfaren har utvilsomt økt.

I det internasjonale samfunnet ellers har det også skjedd dramatiske endringer. Kinas tilnærmingspolitikk overfor USA som blei innleda av Mao og Zhou Enlai med det såkalte «pingpong»-diplomati i begynnelsen av dette tiåret, har blitt ført kraftig videre.

Da Mao Zedong døde i september 1976 fantes det tilsynelatende en enhetlig og voksende internasjonal marxist-leninistisk bevegelse. Umiddelbart etterpå blei den kontrarevolusjonære firerbanden i Kina styrta og Kina begynte med en sprangvis og kraftig omlegging av sin politiske kurs. I november 1976 holdt Arbeidets Parti i Albania sin 7. kongress som markerte startsignalet for splittelsen mellom Albania og Kina og splittelsen i den internasjonale marxist-leninistiske bevegelsen. Fra å hylle Mao som leder for verdensproletariatet har den albanske partiledelsen gått over til å kalle Mao en «revisjonist» og Kina for «ei imperialistisk supermakt».

Da vi holdt vårt 2. landsmøte forsikra

Kina og Vietnam hverandre om sitt «evige vennskap». To år etterpå tvang Vietnam hundretusener av kinesiskættede vietnamesere til å flykte, og kort etter det provoserte Hanoi-lederne Kina til å gjennomføre en begrensa krig mot Vietnam.

Hvis vi sammenlikner perioden fra 1964 til 1976 med perioden fra 1976 til 1979 har det i den siste perioden på tre år skjedd større dramatiske endringer i den internasjonale marxist-leninistiske bevegelsen enn i tolvårsperioden foran. En viktig målestokk på AKP(m-l)s arbeid og på SKs arbeid er hvordan vi har handtert disse store omskiftingene.

På grunnlag av de tendensene som fantes i verden i 1976 forutså landsmøtet den økende trusselen fra den sovjetiske sosialimperialismen og den økende betydning av den tredje verdens kamp. Landsmøtet gjorde derfor helt rett i å gå inn for at partiet skulle forberede seg sjøl og massene på en eventuell verdenskrig der Norge blir dratt inn. Dette var en prinsipielt riktig vurdering og den står fortsatt ved lag.

Det landsmøtet ikke forutså var splittelsen i den internasjonale kommunistiske bevegelsen og faren for nye kriger i Sør-øst Asia. Det er grunn til å slå fast at landsmøtet og seinere SK undervurderte de faresignalene som fantes og derfor feilvurderte enheten i den internasjonale bevegelsen.

Verdensutviklinga bekrefter det grunnleggende revolusjonære innholdet i marxismen-leninismen. Men vår teori trenger videreutvikling, ved at den blir brukt til konkret analyse av de store forandringene som skjer i verden i dag. Uten ei slik levende videreutvikling vil den marxist-leninistiske bevegelsen stagnere.

På tross av at den internasjonale kapitalistiske økonomien med sine kriser, bekrefter de marxistiske teoriene bedre enn på lang tid, sleper marxismen etter i sine analyser av de konkrete forholda i verden i dag. Dette er en internasjonal tendens, som også vårt parti er medansvarlig for.

I landsmøteperioden har de internasjonale

nale konjunktorene vært prega av arbeidsløshet og krise. OECD-landa har til sammen 20 millioner arbeidsløse og store deler av industrien går for redusert maskin. Tendensene til en oppgang i 1976 snudde seg til ny nedgang. Den internasjonale skipsfarten har vært ramma av ei stor overproduksjonskrise og flere av de tradisjonelle industriene i de rike landa er inne i eller på vei inn i store strukturkriser.

Parallellt med dette har det utvikla seg en politisk høyrebølge i mange land i Vesten der mer åpne høyrepartier får økt masseoppslutning. Radikaliseringa av deler av arbeiderklassen har fortsatt, men samtidig har borgerskapet lykkas i å utnytte krisa til å passivisere store deler av det arbeidende folket. Fascistiske grupperinger har oppstått og utvikla seg i land etter land og kan dra nytte av den reaksjonære politikken til såvel sosialdemokratiet som de åpne høyrepartiene. AKP(m-l) har ikke tidligere vurdert den såkalte høyrebølgen eller diskutert muligheten for ebbe i klassekampen.

Nå foran partiets 3. landsmøte kan vi peke på følgende internasjonale tendenser som vil ha betydning for partiets arbeid:

— Den sovjetiske sosialimperialismen rykker fram sine posisjoner, rivaliseringa mellom de to supermaktene øker, faren for en ny verdenskrig har blitt mer akutt. Sovjet bruker aggresjon i land etter land og har blitt i stand til å styrke seg i alle verdensdelar. USA er på defensiven, men prøver å sikre sine egne imperialistiske interesser. Motstanden mot Sovjets aggresjon har økt, særlig i den tredje verden.

Land som lenge her vært under USAs innflytelse, bl.a. i Latin-Amerika, kjemper for å løsrive seg, samtidig som Sovjet forsøker å utnytte den rettferdige motstanden mot USA til å skaffe seg sjøl kontroll over disse landa.

Splittelsen mellom de vestlige landa har økt, ikke minst mellom USA og Vest-Europa.

Den tredje verden fortsetter å rykke

fram sine posisjoner, både politisk og økonomisk.

— Den kapitalistiske verdensøkonomien har ikke kommet ut av krisa, de fleste landa har en langvarig stagnasjon i produktiviteten, økning i arbeidsløsheten og sosiale nedskjæringer i stor målestokk. På tross av kraftig sanering av store industrier er det ikke lagt grunnlag for noen ny langvarig høykonjunktur.

— Vi står foran en datarevolusjon og en teknologisk revolusjon som vil forsterke strukturkrisene i de industrialiserte landa.

— Kina har oppnådd viktige framganger i internasjonal politikk og vil spille en økende internasjonal rolle.

— Sionismen blir ytterligere isolert i Midt-Østen og området bærer i seg mulighetene til store politiske forandringar blant annet gjennom den økte internasjonale anerkjennelsen av det palestinske folkets kamp.

De store forandringene i verden stiller større krav til nyskapende marxistisk tenkning og til en skapende internasjonal debatt om erfaringene fra å anvende marxismen.

3. UTVIKLINGA AV KLASSEKAMPEN I NORGE

Norge har blitt kalt «Europas rolige hjørne», delvis sammen med sine skandinaviske naboer. Denne karakteristikken var dekkende i 1976 og er det fortsatt. I forhold til de svære klassekampene ute i Europa der hundretusner eller millioner har deltatt i noen av de største streikeaksjoner, er klassekampen i Norge mye mindre i omfang. Den er også mindre tilspissa. I syttiåra er det likevel rett å snakke om ei skjerping av klassekampen også i Norge. I sekstiåra hadde den sosialdemokratiske classesamarbeidspolitikken et jerngrep over den faglige aktiviteten helt ned på grunnplanet. Dette hindra nødvendige kamper og svekka klassens mulighet til å utvikle seg gjennom kamp. I forhold til den situasjonen har syttiåra betydd noe

nytt. Etter norsk etterkrigsmålestokk har det vært mange streiker, både politiske og økonomiske. Viljen og motet til å bruke streikevåpenet er mer utbredt, på tross av trusler om arbeidsrett og oppsigelser.

I perioden fram til partiets 2. landsmøte hadde vi opplevd mange slike streiker og aksjoner. Målt i antall streikende eller tapte arbeidsdager var bevegelsen liten, men den politiske virkninga av streikene var stor. 1976 var det året da Jøtulstreiken seira på tross av mange forsøk på sabotasje fra revisjonister og sosialdemokratiske pamper. Det var det året da det nye opprørspolitiet blei satt inn for å knekke streiken på Linjegods. Det var det året da arbeiderne på Zinken i Odda gikk til streik. Kort etter partiets landsmøte var bryggearbeiderne i Oslo ute i en hard streikeaksjon som to ganger blei møtt med store politistyrker. Likevel seira aksjonen.

Regjeringa iverksatte i 1978 den hardeste lønnsstoppoven i Vest-Europa. Den blei møtt med protester og aksjoner, men hadde utvilsomt en massестøtte til å begynne med på grunn av propagandaen om at økte lønninger fører til økte priser. Regjeringa lyktes også i å hindre omfattende faglige aksjoner så lenge lønnsstoppoven varte. Det betydde ikke at nedslagsfeltet for progressive og revolusjonære ideer i arbeiderklassen blei mindre. Tvert om økte bredden i motstanden mot klassesamarbeidspolitikken. Store grupper av faglige aktive arbeidere vendte seg etterhvert mot regjeringas økonomiske politikk og misnøyen dro også med seg folk langt oppe i fagforeningsbyråkratiet.

Da lønnsstoppoven opphørte, eksploerte denne misnøyen i det største antallet streiker og punktaksjoner som har vært i norsk fagbevegelse på svært lang tid.

Denne motstanden fortsatte under tariffoppgjøret 1980.

Samtidig har kapitalistene og spesielt NAF skjerpa sin evne til å bekjempe arbeiderklassen, slik at klassekampen fra

begge sider er blitt mer tilspissa.

Syttiåra blei innleda med et stort oppsving i ungdomsbevegelsen. Det omfatta skoleelever, studenter og etterhvert også soldater, og holdt seg noen år inn på syttitallet. Da partiet holdt sit 2. landsmøte hadde dette oppsvinget for lengst nådd sitt høydepunkt og ungdomsbevegelsen var i ferd med å stilne av. I landsmøteperioden har det vært noen blaff i ungdomsbevegelsen, slik som enkelte soldataksjoner, aksjoner for «et sted å være» osv., men alt i alt har det ikke vært noen stor ungdomsbevegelse.

Våren 1980 førte med seg en økning i studentenes økonomiske kamp, knytta til en rekke forverringstiltak fra statens side.

Konservative strømninger har styrka seg blant de unge, og det er få grupper der den såkalte høyrebølgen er så markert. De politiske endringene blant ungdommen har gjort at arbeidsformer som ga gode resultater i begynnelsen av syttiåra, delvis ikke fungerer i det hele tatt. Den viktigste motstrømmen til høyrebølgen blant ungdommen er miljøbevegelsen, som er sterkere enn noen gang.

Ungdommen har også vært mulig å mobilisere i den anti-fascistiske kampen.

Det er også verdt å merke seg at sjøl om den aktivistiske anti-imperialismen har gått tilbake, så ahr de anti-imperialistiske synspunktene større slagkraft enn de hadde ved innledninga til dette tiåret.

Ungdommen var klart mot Sovjets okupasjon av Afghanistan.

Til og med Unge Høyre har vært nødt til å framstille seg som anti-imperialister for å slå gjennom blant ungdommen.

Kampen mot fascismen og kampen for de demokratiske rettighetene har gått gjennom hele perioden. Kravet om å forby «Norsk Front» har hele tida stått sterkt i arbeiderklassen. Vi har stått overfor en serie med politiske attentater fra nazistenes side fra sprengninga av Oktober bokhandelen i Tromsø i 1977 til bombeattentatet 1. mai 1979. Dette er alvorli-

ge politiske forbrytelser av et nytt slag i norsk historie og de har vært en trussel mot ytringsfrihet og organisasjonsfrihet. På den andre sida har den demokratiske opinionen mot fascistene blitt styrka og nazistene har blitt mer isolert enn noen gang.

Staten har oppretta et opprørspoliti som har blitt brukt mot det arbeidende folket flere ganger i denne perioden. Slik har borgerskapet på sin side skjerpet klassekampen.

Den sovjetiske sosialimperialismen har økt sitt press mot Norge i de siste tre åra. Sovjet har styrka sin posisjon på Svalbard og har tvunget Norge til å gå med på en gråsoneavtale i Barentshavet som gir Sovjet alle fordeler. Det sovjetiske rovfisket i Barentshavet truer fiskebestanden utafor kystene våre og truer livsgrunnlaget til kystbefolkninga. Den militære oppbygginga fra Sovjets side har også økt. Sovjet får hjelp til å utvide presset sitt av de prosovjetiske kreftene i Norge.

I syttiåra har det vokst fram en miljøbevegelse i Norge som nå er en av de største massebevegelser. Den representerer et viktig angrep på den kapitalistiske rovdriften på mennesker og ressurser. Likevel har AKP(m-l) i lang tid undervurdert denne bevegelsen og overvurdert betydninga av en del ideologiske og politiske feil som har eksistert innafor miljøbevegelsen.

Kvinnekampen har vært en av de viktigste massebevegelsene i syttiåra. Den har ført til en del framganger for kvinnene og kvinnene har satt seg i respekt på det ene området etter det andre. Nå møter kvinnene nye angrep på det de har oppnådd. De sosiale nedskjæringene rammer kvinnene hardest og kvinnene er ofte de første som mister arbeidsplassen. Likevel har kvinnebevegelsen vært inne i en periode der den har mangla en klar strategi for sin videre kamp.

4. OPPGJØRET MED HØYREAVVIKET

I 1975 gjennomførte partiet et omfattende oppgjør med høyreavviket. Oppgjøret kom etter en lengre periode med gradvis korrigering av høyrefeil. Den sentrale tesa i oppgjøret med høyreavviket var at det fantes et omfattende politisk, ideologisk og organisatorisk avvik fra marxismen-leninismen som trua sjølv partiets eksistens som et kommunistisk parti. Hoveddokumentet for oppgjøret var «Tesar om høyreavviket» som SK vedtok. Den linja som blei nedfelt i dokumentet fikk entusiastisk oppslutning i partiet. Oppgjøret var modna gjennom lang tid og den systematiske formen det fikk stimulerte entusiasmen og innsatsviljen i partiet. Oppgjøret med høyreavviket førte til store framganger for partiet og styrka den revolusjonære bevegelsen i Norge på bekostning av revisjonistene. I kjølvannet av oppgjøret med høyreavviket oppsto det en periode da «venstre»-feil utgjorde hovedfaren. Dette har fått enkelte kamerater til å hevde at oppgjøret med høyreavviket var i hovedsak feil, eller ultra«venstre». SK er djupt uenig i ei slik oppfatning.

a. Oppgjøret med høyre var grunnleggende riktig og det kom i høy tid.

Oppgjøret retta seg i første rekke mot ei forsonende holdning til den moderne revisjonismen og sosialimperialismen. Det retta seg også mot en feil klasseinnretning og mot avvik fra de leninistiske partinormene. I tillegg retta oppgjøret seg mot mange underavsnitt av denne typen avvik. Tesene hadde helt rett i at såne avvik fantes og at de var alvorlige. Forsonligheten overfor den moderne revisjonismens teori og politikk kunne undergravd partiet ideologisk og endra partiets klassekarakter. Høyreavviket i forhold til sosialimperialismen var ikke mindre viktig i en periode med sosialimperialistisk offensiv. Sosialimperialismen hadde nesten lyktes i å avvæpne motstanden mot seg sjøl, og partiet godtok det, og så

det i en periode ikke som noen trusel. Liberaliseringa av partinormene var kommet langt og trua med å undergrave partiets leninistiske karakter.² Av alle disse grunnene var oppgjøret et alvorlig slag mot den moderne revisjonismen og det konsoliderte AKP(m-l) som et ml-parti. Sjøl om delkorrigeringa alt var kommet langt da tesene blei vedtatt, var det utvilsomt riktig og nødvendig med et sammenfattende oppgjør. Det sikra gjenomslagskraften for marxist-leninistisk politikk og hindra raske tilbakefall i tilsvarende høyreavvik som dem vi opplevde i 1972—73.

Også på enkeltområder som faglig arbeid, anti-imperialistisk arbeid, enhetsfrontsarbeid osv. er det grunn til å slå fast at oppgjøret retta seg mot viktige revisjonistiske feil i partiets praksis og politikk.

Politisk betydde oppgjøret med høyreavviket innledninga til en periode der AKP(m-l) styrka seg ideologisk og politisk, der partiet blei fasterer og sterkere og økte sin innflytelse som parti på bestøstning av revisjonistene.

Kampanjen for å styrke partiet på arbeidsplassene var også nødvendig og ga store resultater. Oppgjøret med høyreavviket la grunnen til at AKP(m-l) skulle bli et av de sterkeste ml-partiene i vesten og det var uten tvil en viktig årsak til den oppsiktsvekkende styrkinga av kampen mot sosialimperialismen i Norge. Oppgjøret gjorde partiet i stand til å spille en langt mer ledende rolle i arbeiderklassens kamp enn det hadde gjort til da. Gjennom oppgjøret med høyreavviket økte den ideologiske interessen i partiet og forståelsen for kampen mellom linjer i partiet vokste kraftig.

Det er derfor grunnleggende uriktig å hevde at oppgjøret var i hovedsak feil eller uttrykk for ei ultra-venstre linje. Et slikt standpunkt strider med virkeligheten i partiet både før og etter oppgjøret. Det er også feil å hevde at oppgjøret med høyre skapte de «venstre»feila som kom sei-

nere. For det første er det en gjengs historisk erfaring at et oppgjør med feil i en retning fører til at det oppstår feil i motsatt retning. Dette er uunngåelig. For det andre inneholdt ikke minst forordet til tesene om høye klare advarsler mot den typen venstrefeil som vi siden opplevde. Når oppgjøret retta seg mot virkelige revisjonistiske feil og bygde på grunnleggende riktige prinsipper må det også verdsettes deretter. Å slå fast at oppgjøret med høyre var i hovedsak riktig er et stort prinsipielt linjespørsmål der partiet ikke må vakle.

b. Hvilke feil blei gjort i oppgjøret i høyreavviket som letta utviklinga av en ultra-«venstre» strømning?

Her er det nødvendig å skille mellom «Tesene» og sjølve gjennomføringa av oppgjøret, fordi mange av de feila som ble gjort, nettopp ikke bygde på «Tesene».

Den viktigste feilen i gjennomføringa av oppgjøret med høyreavviket var at det ikke ble gjort en tilstrekkelig grenseoppgang mot «venstre»opportunismen. Forordet til «Tesene» advarte mot det som ble kalt «vulgarisering» og som i virkeligheten var en ekstrem form for «venstre»avvik. SKAU advarte også mot «kraftrevolusjonære slagord» og «voldsomme skjellsord». SKAU grep inn mot denne typen ultra«venstre» i ledelsen for Rød Ungdom og NKS høsten 1975. I RU blei det utvikla linjer om at det ikke hadde noen hensikt å jobbe med gymnasia-stene og at det var «karrierisme» å ta yrkesskolen. I NKS sto lina med at «SV er et quislingparti» sterkt hele høsten. Partiledelsen slo ned på slike og andre ekstreme «venstre»avvik. Men partiledelsen kalte dem ikke «venstre» og hadde ikke advart mot at denne typen feil ville oppstå. Partiet og ungdomsforbunda ble ikke mobilisert til å være på vakt mot «venstre»feil. Dette kom delvis av at partiledelsen fryktet at slike advarsler ville føre til at oppgjøret med høyreavviket ikke ble

grundig nok, og delvis kom det av at det fantes «venstre»feil i partiledelsen sjøl.

En annen feil var den ufullstendige og ensidige behandlingen av spørsmålet om enhetsfront og taktikk. Oppgjøret retta seg mot linja med å legge seg flat for revisjonistene og å betrakte revisjonistene som avgjørende for fronten. Det meste av den konkrete kritikken mot høyreavviket i frontsammenheng var på sin plass. forordet til tesene inneholdt også kimen til en mer allsidig taktikk, ved at det ble pekt på forskjellen mellom taktikk og strategi og nødvendigheten av å i visse sammenhenger samarbeide med borgerlige og til og med reaksjonære folk. Men advarslene ble ikke satt fram med den nødvendige tyngden til at de kunne slå igjennom.

På grunnlag av denne ensidigheten i et hovedsakelig riktig oppgjør med høyretaktikk utvikla det seg en skadelig ultra-«venstre» taktikk. Denne ensidigheten var en teoretisk feil, fordi marxismen-leninismens teori om sånne spørsmål inneholder klare prinsipper både mot høyre- og «venstre»avvik i frontsammenheng.

En tredje feil i oppgjøret med høyreavviket var den moralistiske retningen det til dels tok. Dette stammer ikke fra sjølve tesene, som tvert om la vekt på klassemessige og sosiale årsaker til den revisjonistiske innflytelsen i partiet. Men i gjennomføringen av oppgjøret ble kritikken mot enkeltkamerater svært lett moralistisk. I stedet for å analysere de to sidene ved kameratene konkret og hjelpe dem til å rette på feil ved å ta utgangspunkt i sine sterke sider, ble ofte de sterke sidene oversett og all oppmerksomhet konsentrert om svakhetene. Dette førte til harde slag og mange tilfeller av dårlig kaderbehandling. Dette skapte igjen et klima der det var vanskelig å ta til orde med kritikk, og særlig var det vanskelig å kritisere «venstre»feil.

En fjerde feil i oppgjøret med høyreavviket var anti-intellektualisme. Det var

rett å understreke betydningen av proletariatet og classesammensetningen. Det var rett å oppfordre kamerater til å ta arbeid i industrien. Men oppgjøret med høyre inneholdt ingen markering mot anti-intellektualisme. Ei slik markering fantes i interne SK-vedtak. Men de ble ikke gjort kjent i partiet. Derfor sto partiet og ml-bevegelsen dårlig rusta til å avvise anti-intellektualismen.

I oppgjøret med høyreavviket understreka partiledelsen mange ganger at oppgjøret med høyrefeil ikke minsket behovet for å utvikle konkret politikk og taktikk for norske forhold — tvert om. På tross av det, ble ikke dette arbeidet prioritert seriøst, verken i partiledelsen eller på lavere plan.

Ekstreme «venstre»feil høsten 1975 var i all hovedsak ikke partiledelsens feil og ble tildels imøtegått av ledelsen (jfr. den såkalte «vulgariseringa» i NKS og RU.) Når det gjaldt manglene i oppgjøret med høyre og utviklingen av «venstre»feil over tid og i bredden, må ledelsen ha hovedansvaret.

c. Omvurdering av linjestandpunkter.

For det første har vi omvurdert «ikke-en-øre»-parolen i militærpolitikken. Parolen var ukritisk overtatt fra Lenin uten analyse av den konkrete situasjonen i dagens verden og den sto i motsetning til andre deler av politikken.

For det andre har vi omvurdert deler av statsstøttelinja vår. I 1974 hadde vi ei tosidig holdning til statsstøtte, omtrent som nå. I oppgjøret med høyre ble dette kritisert som «vakling» og enhver form for statsstøtte bannlyst.

5. OM «VENSTRE»FEILENE I PARTIET

I perioden etter oppgjøret med høyreavviket holdt partiet ei i hovedsak riktig linje. Men som en bitendens i partiets arbeid oppsto det et «venstre»avvik. Dette «ven-

stre»avviket fantes allerede mens høyrefaren ennå var hovedfaren, og utvikla seg raskt til hovedfaren i partiet i kjølvannet av oppgjøret med høyrefaren.

Kort sagt er «venstre»avviket overvurdering av egne krefter, neglisjering av enhetsfronten, undervurdering av fiendens krefter og undervurdering av problemene. «Venstre»-faren kom til uttrykk i overflattiskhet i undersøkelser, manglende forståelse for taktikk og manøvrer, kommanderingsmetoder og brudd på masselinja.

a. «Venstre» i frontpolitikken.

På tross av at oppgjøret med høyrefeil førte til ei kraftig økning i kommunistenes individuelle massearbeid, fulgte partiet i denne perioden en politikk som neglisjerte frontarbeidet. Det betyr at vi unnlot å jobbe i front i mange spørsmål, at vi jobba i ytterst snevre fronter og at vi krenka demokratiet i en del frontorganisasjoner ved å insistere på at de skulle følge vår politikk uten å ha diskutert den grundig. Vi praktiserte i liten grad prinsippet om å skille mellom ulike typer fiender og prinsippet om å ikke slå i alle retninger. Dermed isolerte partiet seg og økte tallet på sine fiender.

Likevel var det denne tida at partiet deltok i de største 1.maidemonstrasjonene i 70-åra. Vi avviste forslag til partitog og la vekt på å mobilisere på dagskamp-paroler.

b. «Venstre» i faglig politikk.

Kameratene på arbeidsplassene fikk pålegg om å holde en høy partiprofil og om å legge stor vekt på politiske resolusjoner. Dette representerte en tendens til å ville gjøre fagforeningene til resolusjonskverner. Vi retta dels overdrevne anklager og dels uriktige anklager mot mange vi regna som arbeideraristorkrater. Vi tok ikke riktig omsyn til motsigelsene i dette sjiktet og oppnådde å samle det i en blokk mot oss.

Betydninga av kortsiktige gevinster

blei overvurdert og det tålmodige arbeidet for strategisk forankring og strategisk gevinst blei neglisjert.

Vi overvurderte oss sjøl og så ikke vår egen utilstrekkelighet når det gjaldt konkrete kunnskaper om forholda på arbeidsplassene, samtidig undervurderte vi arbeidernes og de vanlige tillitsmennenes kunnskaper om sine egne forhold. Resultatet blei at vi i liten grad evna å stille de parolene som folk ville stille seg bak og i stedet stilte paroler som situasjonen ikke var moden for.

Sjøl om dette var viktige feil i partiets faglige arbeid, var det aldri hovedsida. Det var nettopp i denne perioden partiet nedla en stor innsats i streikestøttearbeid og fikk et velfortjent rykte på seg i arbeiderklassen for å være pålitelig i sin motstand mot pampevesen og klassesamarbeid. Mye av grunnlaget for partiets faglige framgang seinere, ble nettopp lagt i denne perioden.

c. «Venstre»-avviket og masseorganisasjonene.

Ved at vi overvurderte våre egne krefter, undervurderte vi også betydninga av de store, etablerte masseorganisasjonene. Arbeidet i dem ble ikke ansett som viktig. Derimot ble det ansett som svært viktig å opprette mange nye små organisasjoner som stort sett besto av partiet og våre nærmeste sympatisører. Det var en klart uttrykt tendens til å organisere oss bort fra massene i egne snevre organisasjoner. På denne måten avskar vi oss fra det tålmodige, strategiske arbeidet med å påvirke titusner av folk og konsentrerte oss om å påvirke en håndfull.

Kamerater som hadde tillit i store masseorganisasjoner fikk ikke ressurser til å drive dette arbeidet og partiet utvikla ingen taktikk eller politikk for disse svære områdene.

På denne måten undervurderte vi arbeidet i beboerorganisasjoner, idrettsbevegelse, småbrukarlag og fiskarlag.

d. «Venstre»-avviket og parlamentarisk arbeid.. Valgkampene både i 75 og 77 inneholdt noen «venstre»-feil, sjøl om de korrigerste høyrefeila fra 73. Betydninga av å bruke parlamentariske organer som en fast talerstol for å fremme partiets poltiikk blei ikke forstått over hele landet. I 75 fantes ideen om at «en arbeiderstemme er bedre enn ti funksjonærstemmer» og ideen om at «en person på studiesirkel er viktigere enn hundre stemmer». Dette var frasemakeri som fornektet den særegne formen for klassekamp som en valgkamp er og som forvrengte partiets klasseanalyse til en parodi.

Partiledelsen bekjempet øyeblikkelig denne typen avvik, men kritikken av «venstre»feilene i disse to valgkampene ble ikke grundig diskutert i partiet, og derfor ble partiet heller ikke konsolidert på en slik kritikk.

e. «Venstre» i kulturpolitikken.

Det fantes en tendens til å bryte med Maos prinsipp om å la «hundre blomster blomstre». Dyrkinga av bestemte stilarter og overdrivelsen av modellenes betydning skapte ein slags «tvangstrøye» på noen områder, i første rekke på musikkens område, jfr. rockedebatten. På andre områder var det større allsidighet og partimedlemmer og sympatisører øvde stor innflytelse på kunsten og kulturens område. Om «venstre»feilene hadde tatt overhånd hadde de isolert partiet fra kulturarbeiderne og andre kulturinteresserte.

f. «Venstre» i kvinnepolitikken.

Behandlinga av kvinnespørsmålet blei ensidig, slik at bare noen få sider av den materielle undertrykkinga blei behandla, mens ideologisk undertrykking ikke blei tatt alvorlig.

Partiet brukte sin innflytelse i KF til å få fronten til å vedta uttalelser og tilslutninger som det ikke var skapt et massegrunnlag for i fronten. Viser til egen beandling.

g. «Venstre»avviket i planarbeidet.

Fordi partiet og spesielt partiets ledelse overvurderte partiets krefter blei planene systematisk overfylt. Lavere partiorganer blei pålagt for store bryder, og partiets arbeidsår blei overfylt av et stort antall datomarkeringer som overgikk partiets muligheter. Dermed blei mulighetene for å utvikle kontinuitet i arbeidet ødelagt. Avdelingenes spillerom for å utvikle sitt eget lokale arbeid forsvant i stor grad.

Subjektivisme i planlegginga hadde samme ideologiske rot som «venstre»feila ellers. Fra de liberalistiske tendensene vi hadde sett i høyreavvikets periode gikk vi over til oversentralisme og urealistiske planer. Disse feila fantes allerede på landsmøtet i 1976 i den måten landsmøtet stilte oppgavene på, ved at vi skulle ekspandere i alle retninger og prioritere alt mulig opp uten å vurdere de kreftene vi hadde til rådighet.

h. «Venstre» og de intellektuelle.

Kampen om klasseanalysen under oppgjøret med høyreavviket førte til en økt forståelsen for proletariatet, men som et biprodukt fikk vi en systematisk nedvurdering av de intellektuelle, av intellektuelt arbeid og av forskning. Det blei vanskelig å være intellektuell i partiet og partiet verdsatte ikke disse kameratenes arbeid på sitt felt. Resultatet blei at partiet isolerte seg på universitetene, isolerte seg fra de intellektuelle ellers og avskar seg fra viktig forskningsmateriale som kunne ha tilført partiet mye. På tross av «venstre»feil i forhold til de intellektuelle, har partiet alltid kjempet mot den spesielle typen revisjonisme som utroper de intellektuelle til «reaksjonære». Også i perioden med «venstre»feil førte vi kamp mot slik ideologi.

j. «Venstre» og militærpotliikken.

Det 2. landsmøtet vedtok en militærpolitikk. Sjøl om grunntrekka i den var bra, inneholdt den sjølmotsigende elementer. Partiet vurderte krigsfaren som

meget stor og sa ganske riktig at dersom borgerskapet ville slåss mot en invasjon så ville det være rettferdig. På den andre sida gikk partiet skarpt imot enhver bevilgning til det samme forsvaret. Dette var en klar «venstre»feil som det tok tid å korrigere.

På dette området gikk partiledelsen i spissen for å korrigere «venstre»feilen og det ble ført kamp mot ekstreme «venstre»avvik på sommerleire og i pressa.

k. «Venstre» og kaderbehandlinga.

Perioden med høyreavvik utvikla tendenser til forsonlighet med store prinsipielle feil. Oppgjøret økte forståelsen for linjekampen i partiet. Men det oppsto snart «venstre»feil på dette området med harde slag og «uforsonlig kamp» mot kamerater som hadde gjort mindre feil. Kamerater som hadde gjort noen feil blei behandla som om de ikke hadde stått for noe positivt og i noen tilfeller blei kamerater utsatt for en sår behandling sjøl om de ikke hadde gjort feil.

PARTIETS VIRKSOMHET FRA LANDSMØTET TIL SOMMEREN 1977

I det første halvåret etter landsmøtet var partiet delvis uten hovedplan for sitt arbeid. Høsten 1976 var det satt i gang en studie- og diskusjonskampanje på masselinje og kvinnearbeid. Sommeren 1976 var det vedtatt at partiet skulle opprette dagsavis innen 1. mai 1977. Særlig det siste fikk stor virkning på partiets arbeid i denne perioden. Partiet hadde også en vervekampanje på grunnlag av en ny grunnsirkel som blei gitt ut i september 1976.

Masselinje/kvinnekampen.

Årsaken til at denne kampanjen blei satt i gang var en analyse som pekte på sekteriske tendenser i partiets arbeid, samtidig som det var store mangler innafør kvinnearbeidet, som dels hadde sammenheng med de samme svakhetene. Kampanjen

tok sikte på å skolere partiet i masselinja for å anvende den særskilt på kvinnearbeidet. Den tok også sikte på å utvikle mer politikk på kvinnearbeidet og gjøre kvinnekampen til hele partiets sak.

Intensjonene med disse kampanjene var gode. Den politiske analysen som de bygde på var i hovedsak korrekt. Men kampanjemetoden viste seg uegna til å løse disse oppgavene. Ved å stille dem som hovedoppgave for hele partiet førte det til en uriktig nedprioritering av faglig arbeid og propagandaarbeid.

Det viktigste som blei oppnådd var at store deler av partiet virkelig kasta seg inn i arbeidet med 8. mars. 8. mars 1977 deltok over 13 000 mennesker i 8. marskomiteenes tog, og derav 4500 i Oslo. Det var arrangementer på 80 steder. Det var også tillopp til en mer prinsipiell debatt om kvinneundertrykkinga og årsakene til den i partiet. En alvorlig svakhet ved kampanjen var at den aldri blei oppsummert. Dersom den hadde vært oppsummert, ville vi kunne konsolidert de gode tinga vi tross alt hadde oppnådd og lært av de feila vi hadde gjort. Ei oppsummering av masselinje/kvinnekampanjen ville kanskje også satt søkelyset på svakhetene ved den typen kampanjer for hele partiet.

Dagsaviskampanjen.

I en kommunistisk strategi står propagandaen sentralt. Uten propaganda og agitasjon er det ikke mulig å avsløre kapitalismen eller å utvikle en revolusjonær massebevegelse. Gjennom propagandaen utvider kommunistene massenes motstand mot deler av det kapitalistiske systemet til å forkaste hele dette systemet og kjempe for sosialismen. Propagandaen virker også som en kollektiv organisator, et redskap til å organisere folk til å sette partiets politikk ut i livet. Derfor legger den leninistiske strategien så stor vekt på propagandaens rolle for partiet og for revolusjonen. For AKP(m-l) har propagandaen alltid vært en avgjørende faktor for å utvikle partiet. Klassekam-

pen blei oppretta for å bidra til å skape partiet. I 1971 blei denne linja utvikla videre til et ønske om å skape ei kommunistisk dagsavis. ML-bevegelsen i Norge slutta seg til Stalins tese om at uten ei kommunistisk dagsavis, ville det ikke vært noen Oktoberrevolusjon. Dette gjelder i vel så høy grad i Norge. Vedtaket om å gjøre Klassekampen til dagsavis var derfor en del av en målbevisst plan for å forberede revolusjon i Norge. Denne strategien var korrekt og er det fortsatt. Når vi vurderer vedtaket i lys av de problemene vi seinere fikk med avisa, må vi slå fast at det var forberedt for dårlig gjennom diskusjoner i partiet, at landsmøtet og sentralkomiteen undervurderte problemene og at de øvrige forberedelsene heller ikke var tilstrekkelige. Tidspunktet for å starte avisa var derfor noe for tidlig. Men uansett feil var det beste tidspunktet å starte dagsavisa objektivt i løpet av 1977.

Vi mangla ei virkelig god analyse av hva som forlanges av ei dagsavis i dagens Norge, og vi hadde for lite materiale om hva ei slik avis ville kreve økonomisk og arbeidsmessig. En grundig økonomisk analyse ville allerede den gang slått fast at det er umulig å gi ut dagsavis i Norge uten å godta statsannonser og andre annonser. Å opprette ei dagsavis uten slike inntekter var å handle i strid med verdiloven. Det var derfor en feil at det ikke blei søkt statsstøtte fra starten av.

Vi hadde heller ikke gjort noen virkelig vurdering av hva avisa ville kreve av krefter fra partiets side og om partiet hadde de nødvendige kreftene til å bære ei dagsavis.

Kampanja var satt i gang før partiets landsmøte og landsmøtet ga sin tilslutning til den uten videre diskusjon. Da det første nummer av dasavisa så dagens lys var kampanja for å verve abonnenter formelt i mål med 107%. Fra januar 1976 til mars 1977 var det dessuten samla inn 4,1 millioner kroner for å kunne kjøpe rotasjon og starte avisa. Det blei så starta ei

ny og begrensa kampanje for abonnementsverving. Det partiledelsen ikke viste var hvor mange abonnenter som falt fra underveis. Inkassosystemet var dårlig. Arbeidet med oppfølging og fornying blei ikke drevet. Alt dette resulterte i at Klassekampen akkumulerte gjeld i et slikt omfang som vi har gjort rede for i sjølkritikken om det økonomiske arbeidet.

Av sikkerhetsmessige grunner skulle deler av opplaget spres på vårt eget distribusjonsapparat. Partimedlemmer og sympatisører i store skarer har nedlagt et enormt arbeid i å utføre dette arbeidet. Det har tatt krefter fra en lang rekke områder der partiet dreiv bra arbeid og ført til en rekke skadevirkninger. Det var en feil å satse på en budombæring av Klassekampen utafra Oslo.

Dette tiltaket, slik det blei forberedt og satt i gang var en del av det subjektivistiske i planen for å opprette dagsavis.

Som den mest drastiske omdisponeringen av partiets krefter til dags dato blei det heller ikke diskutert i partiet og det blei heller ikke forsøkt å finne alternativer.

Vervekampanjen.

Den førte til ei viss øking av medlemstallet i partiet og bidro til å forbedre klasse-sammensetninga av medlemmene. Målsettinga for kampanjen ble likevel ikke nådd.

Partiet har bare erfaring med å drive vervekampanjer som grunnsirkelkampanjer. Den nye grunnsirkelen som blei utgitt høsten 1976 representerte et stort skritt framover, fordi den var mer pedagogisk og konkret lagt opp en noen tidligere sirkel. Den solgte også i 10 000 eksemplarer. Det som derimot alltid har vært en svakhet med partiets skoleringsopplegg er at vi ikke har fulgt opp de nynnvalte medlemmene som kommer rett fra grunnsirkel. I 1977 blei dette forsøkt retta på ved å gi ut det såkalte Grunnkurs 2 som skulle gi gamle og nye medlemmer en del teoretisk skoling som verken den nye eller de gamle grunn-

sirkelene hadde hatt. Noen nøyaktige tall på hvor mange som gikk gjennom det kurset har vi ikke.

Faglig arbeid og streikekamp.

Partiet brukte mye krefter på streikestøttearbeid, blant annet for Bryggestreiken. Andre oppgaver ble satt til side for å bidra til at kjempende arbeidere kunne seire.

Partiet har i mange år gått i spissen for innsamlinger til streiker. Disse innsamlingene har i mange tilfeller vært avgjørende for at streiken kunne seire eller oppnå resultater. I en viss periode gikk partiet inn for at store deler av dette innsamlingsarbeidet skulle gjøres av streikestøttekomiteer. Dette står ikke i motsetning til støtte fra fagforeninger, men var ofte helt nødvendig fordi faglige pamper blokkerte fagforeningsstøtte.

Denne perioden var prega av at høyresosialdemokratene hadde satt i gang en «fei-dem-ut»-kampanje mot partimedlemmer og andre revolusjonære. Sosialdemokratene frykta den økte faglige innflytelsen til partiet og bestemte seg for å prøve å knekke partiet i fagbevegelsen før det hadde vokst seg sterkere. DNA/LO-ledelsen dro fordeler av en del ultra«venstre»feil fra vår side for å prøve å skille oss fra arbeiderne på en del arbeidsplasser.

Under ett mislyktes likevel «fei-dem-ut»-kampanjen.

På tross av politisk uenighet var det mange fagorganiserte som nektet å være med på noen heksejakt. Dette kom også utvilsomt av at kommunistene var kjent for å være oppofrende i kampen mot bedriftsledelsen og kapitalen. Hovedmidlet for borgerskapet til å drive ut kommunister fra arbeidsplassene blei derfor det åpne yrkesforbudet.

På tross av en del ultra«venstre»feil i sin faglige taktikk hadde partiet en grunnleggende kritikk av classesamarbeidspolitikken til LO-ledelsen, som var riktig og som vant økende oppslutning. I

stadig flere forbund blei kommunister toneangivende i opposisjonen, mens SV/«NKP» opptrådte som haleheng til DNA. Fem kommunister blei valgt som representanter for Oslo Jern og Metall til LO-kongressen i 1977. De brukte muligheten til å stå fram som representanter for opposisjonen på grunnplanet og forsvare krava fra arbeidsplassene. Det er første gang etter krigen at det har vært en så konsekvent opposisjon på LO-kongressen. (Se eget faglig kapittel).

De store datoene.

1977 var utvilsomt det året da partiet tok på seg de største løfta i samband med demonstrasjoner og datoer. Som nevnt prioriterte vi 8. mars høyt, med godt resultat. Vi prioriterte 1. mai høyt. På tross av en tilbakegang fra ca. 10 000 året før i Faglig 1. maifronts tog i Oslo til 8500 i 77 var resultatet godt. 1977 er det eneste året vi for alvor prioriterte 17. mai. I samarbeid med andre anti-imperialister og patrioter blei det skapt et godt politisk grunnlag for 17. mai, og hele 2000 deltok i Oslo-demonstrasjonen. I flere andre byer var det også slike demonstrasjoner. I slutten av mai kasta partiet seg inn i arbeidet med å sikre det kinesiske Wushu-arrangementet. På landsbasis kom hele 10 000 mennesker på forestillingene. Når vi legger til at partiet spilte en aktiv rolle 21. august, 11. september og dessuten veltok i valget i september, må vi slå fast at vi i perioden sett under ett tok oss vann over hodet. Det var saklige og gode argumenter for hver enkelt prioritering, men alt i alt knytta det partiet altfor stramt til datoer og sentral prioritering og tappa oss for krefter.

Hvis vi sammenlikner den vedtatte planen med hva vi faktisk gjorde, så spilte de store datoene en uforholdsmessig stor rolle i forhold til hva vi egentlig hadde bestemt oss for å gjøre. Dette hardkjøret førte også til brudd på masselinja i partiet, der mangelen på politisk motivasjon etter hvert blei erstatta med direktiver.

Internasjonalt arbeid.

I denne perioden blei partiledelsen for første gang klar over splittelsen mellom Kina og Albania, og vi satte av mye krefter i sentralkomiteen til å jobbe med dette. Vi hadde en delegasjon på APAs 7. kongress, en delegasjon i Kina vinteren 77 og en siste delegasjon i Albania i april 1977. I tillegg hadde vi et stort antall møter med marxist-leninistiske partier og grupper fra alle verdensdeler. Dette krevde stor oppmerksomhet og gikk utvilsomt på bekostning av annet arbeid. Det bidro til å dreie partiets oppmerksomhet vekk fra viktige områder av klassekampen i Norge. Vi vil likevel forsvare ei sånn prioritering som en forbigående sak. Vi mener at AKP(m-l) bidro positivt til å begrense skadevirkningene av det albanske splittelsesarbeidet. Vi mener at partiet kom godt samla gjennom den alvorligste krisa i den internasjonale kommunistiske bevegelsen siden begynnelsen av 60-åra. Slikt oppnås ikke uten at vi blør litt. SK mener at vi i hovedsak sto for ei riktig linje i denne avgjørende kampen. På det tidspunktet da motsigelsene blei klare for oss informerte vi også partiet, og vi forsøkte så godt vi kunne å holde partiet løpende informert. Likevel må vi gjøre sjølkritikk for å ha t motsigelsene i den internasjonale kommunistiske bevegelsen. Vi innrømmer at vi har sett på enheten som noe altfor gitt og dermed oversett klare signaler om hva vi kunne vente oss. Så seint som våren 1977 hadde vi fortsatt illusjoner om at det ville være mulig å få den albanske ledelsen til å skifte kurs. Vi overvurderte utvilsomt kvaliteten av ei rekke partier som kalte seg marxist-leninistiske og gikk litt for langt i å sende ut felleserklæringer. Vi har også vært for ukritiske til Kina, og har pådratt oss et rykte i Norge for å være etterplaprer av Kina. Den mer sjølstendige og kritiske holdninga har vi utvikla seinere etter oppsummering av de negative lærdommene, blant annet fra denne perioden. Vi vil likevel ikke gå for langt i sjølkritikken —

fordi vi mener mange feil skyldtes manglende erfaring. Grunntrekka i SKs behandling av disse vanskelige spørsmåla var: Kamp for marxist-leninistiske prinsipper, kamp for enheten i den internasjonale ml-bevegelsen og forsvar for partiets enhet. De feila som blei gjort rokka ikke ved det. Nå har vi derimot såpass mye erfaringer fra denne splittelsen at det bør stilles større krav til årvåkenhet, løpende analyse og informasjon.

Røde Pionerer.

I denne planperioden gikk SK inn for å opprette Røde Pionerer. Organisasjonen finnes på noen få steder rundt omkring i landet. Den har gjennomført en del sommerleire og andre aktiviteter for unger. RP lider av ledermangel. Arbeidet i og erfaringene med Røde Pionerer er ennå ikke oppsummert, men det må gjøres i neste periode.

Sommerleir.

Rød Front-leirene har vært viktige redskap for partiet til masseskolering. I hele beretningsperioden har spørsmål knytta til den internasjonale situasjonen og krigsfaren vært oppe i en eller annen form på leirene. Kampen omkring slike problemer har lagt grunnlaget for bl.a. partiets militærprogram og har bidratt til å utvikle offensiver mot Sovjets ekspansjonisme og den moderne revisjonismen i Norge.

Leirene har gjort det mulig med ganske kraftige offensiver tidlig på høsten som f.eks. 21. august-markeringene.

Leirene har i vesentlig grad bidratt til de vellykka resultatene i innsamlingskampanjene som partiet har satt i verk.

Sommerleirene i 1977 blei vellykte når det gjelder oppslutning. Det året blei den første vandreleiren gjennomført som et pilotprosjekt. Hoveddiskusjonene på leirene var revolusjonær fagforeningspolitikk, ut fra et utkast til faglig manifest, folkekrig i Norge og valget. Opplegget for valgdiskusjonen var for upolitisk og

uinteressant. SK vil gjøre sjølkritikk for at vi ikke fulgte opp diskusjonen av det faglige manifestet. Folkekrigsdiskusjonen brakte partiets militærpolitikk videre framover og la grunnlaget for konklusjoner som er trukket seinere, bl.a. på partiets militærkonferanse. Sommerleirene var skjemma av en del sektarisme i formen, som kommandering og lignende, som har bidratt til mindre oppslutning seinere.

Valget 1977.

Sentralkomiteen slutter seg i hovedsak til den kritikken av valgkampen som blei lagt fram i lederartikkelen for TF i mai 1979, trykt som artikkelen i sommerleirboka 1979. Valgkampen var dårlig innretta på klassekampen i Norge, og det rådde mange uløste problemer i partiet om betydninga av å verve stemmer og gå inn i nærkamp om dagsaktuelle politiske spørsmål. Det beste som blei gjort i valgkampen var underskriftsinnsamlinga for RV i NRK og arbeidet med fagforeningsuttalelser i samband med det. Men det fungerte delvis som ei avsporing fra enhetlig valgkamp.

SK lovt å oppsummere valgkampen i 1977. Dette blei ikke gjort før i 1979 og vi må beklage at vi ikke holdt løftet om ei oppsummering på et tidligere tidspunkt. Mangel på oppsummering undergraver partidemokratiet.

SK vil nytte høvet til å gjøre sjølkritikk for en alvorlig prinsippfeil som blei gjort i samband med valgkampen i 1977. Da politiet rykka inn i lokalene til Ny Tid, retta vi i praksis hovedkritikken mot Ny Tid. Vi unnlot også å forsøke å få enhet med SV om en demonstrasjon mot overvåkingspolitiet, i stedet oppfordra vi til boikott av demonstrasjonen fordi den inneholdt viktige politiske feil. Vi beklager ikke at vi kritiserte revisjonistenes feilaktige politikk, men vi beklager at vi ikke rykka kraftig og klart ut til forsvar for Ny Tids krav på yttringsfrihet. Vi beklager at vi ikke retta hovedskytset mot

politiets opptreden. På dette punktet var vår holdning skadelig for kampen for demokratiske rettigheter, og den gavna også den mest reaksjonære fløyen i SV som fikk et godt påskudd for sin hets mot AKP(m-l).

Kampen for de demokratiske rettighetene.

1977 var et år med kraftige angrep på de demokratiske rettighetene. Yrkesforbudskampanjen nådde høydepunktet, mange kommunister og progressive mista jobben. Det var året med bombeattentatet i Tromsø og rettssaka mot «Jernkorset». Kampen mot disse overgrepene sto ikke på noen partiplaner, men kom til å kreve stor oppmerksomhet fra forskjellige organer i partiet.

Det blei gjort mye godt og oppofrende arbeid i samband med Tromsø-attentatet, men det blei gjort viktige feil overfor politiet og pressa. Dette trua med å isolere partiet, men i samband med Tromsøtribunalet samme høst blei mye av dette retta opp, slik at vi oppnådde å forene mange flere folk mot de fascistiske kreftene. Sammen med andre arbeidsfolk slo vi også tilbake flere forsøk på suspensjoner av kommunister og andre progressive høsten 1977.

Fortsatt er det ikke gjort grundig opp med feil i politikken overfor politifolk. Vi trenger både kamp mot politivold og ei masselinje overfor folk i politiet.

Forlagspolitikk og klassikerplan.

Ledesnora for partiets forlagspolitikk i perioden har vært å øke tilgangen på norske utgaver av de marxistiske klassikerne betydelig, styrke partiets innflytelse blant arbeidsfolk og intellektuelle ved å øke utgivelsen av progressiv, norsk skjønnlitteratur og utenlandsk sosialistisk skjønnlitteratur og bidra til at det kom bøker som avslørte borgerskapet og imperialismen og støtta revolusjonære bevegelser og stater.

Etter innsamlinga til Klassekampen var

slutført, tok SK umiddelbart initiativet til ei innsamling til RV og Forlaget Oktober. På grunn av denne vellykka innsamlinga har Forlaget vært i stand til å gi utvalgte verker av Lenin i 12 bind, Verker i utvalg av Mao i 5 bind, Maos militærskrifter, samt en god del andre enkelttitler av Marx, Lenin og Stalin.

Partiets grunnskil og prinsipp-program er solgt i virkelig store opplag.

Utgivelse av bøker av forfattere som Dag Solstad («Svik» og «Krig»), Jon Michelet («Orions belte» og «Tiger Bay»), Ashjørn Elden («Travelfoss», «Oppgjør») har styrka forlagets litterære prestisje betydelig og brakt kommunistisk litteratur fram til mange nye lesere.

Forlaget har kommet forholdsvis kort med bøker om norske forhold, egne analyser av politiske og teoretiske spørsmål.

I perioden fra 1977 til i dag har vi gitt ut flere marxistiske verker på norsk enn i hele m-l-bevegelsens historie før 1977. Likevel har vi ikke oppfylt de opprinnelige planene. Etter dem skulle vi nå ha kommet i gang med Stalins verker, med Kapitalen og med et utvalg av skrifterne til Marx og Engels. På grunn av den økonomiske krisa i Forlaget Oktober har det vært nødvendig å skjære drastisk ned på utgivelsesplanene for klassikerne på norsk.

Vi tar nå sikte på å føre dette arbeidet videre i redusert tempo med utgivelsen av Kapitalen bind 1.

Anti-imperialistisk arbeid.

Det anti-imperialistiske arbeidet var lågt prioritert i partiets planer. Først og fremst ble det drevet et omfattende kontaktarbeid med andre marxist-leninistiske partier og organisasjoner for å motvirke skadevirkningene av APAs revisjonistiske utvikling. Dette hadde positive virkninger. Det anti-imperialistiske arbeidet i Norge ble prega av den låge innsatsen fra partiet. Men det ble oppnådd bra resultater 21. august og 11. september.

Samtidig fantes det klare «venstre»-

tendenser i enetsfrontarbeidet, uvilje mot å inngå bredt politisk samarbeid på sak. Arbeidet med å avsløre den sovjetiske sosialimperialismen hadde en viss framgang etter at Sovjet i praksis gjorde Angola til en base for sin ekspansjon. Men dette førte ikke til en økt aktivitet for å avdekke Sovjets press mot Norge.

Partiet støtta den nyoppretta 3. verdenskomiteen. Arbeidet med PAC-turneer var vellykka. Komiteen oppådde også en del andre resultater.

Komiteen ble oppretta på ei for omfattende plattform, noe partiledelsen har et stort ansvar for.

7. OPPGJØRET MED «VENSTRE»-AVVIKET

«Venstre»avviket blei gradvis korrigert fra vinteren 76/77, slik høyreavviket blei gradvis korrigert fra høsten 73, men den store feilen som skjedde var at det ikke blei foretatt noe oppgjør med «venstre»avviket, slik det skjedde med høyrefeila. I 1978 fantes det mye materiale om «venstre»avviket, gjennom suspensjonene i fagbevegelsene, den sjablongmessige propagandaen i Klassekampen i 1977, feil i enhetsfronter, erfaringene fra oppgjøret med «firerbanden» osv. Det hadde vært mulig med ei omfattende oppsummering og korrigering. Dette skjedde ikke. Resultatene av denne manglende oppsummering er at «venstre»feil dels har forskansa seg til denne dag og at det har fått utvikle seg nye høyrefeil som en reaksjon på «venstre»feila. Dette har skapt gunstige vilkår for svært vidtrekkende og alvorlige høyreavvik i partiet, samtidig som «venstre»feila ennå ikke er oppsummert og kritisert. Partiledelsen må ta på seg ansvaret for at denne situasjonen har oppstått. Samtidig ville det være en politisk feil å se bort fra den faktiske korrigeringa av «venstre»feil som er gjennomført.

a.Oppgjøret med den dogmatiske APA-revisjonismen.

På sin 7. kongress forberedte den albanske partiledelsen et generalangrep på marxismen-leninismen-Mao Zedongs tenkning, og en splittelse av den marxist-leninistiske bevegelsen i verden. Det ble klart for AKP(m-l) og partiets ledelse etterhvert at den albanske ledelsen sto for ei ny-revisjonistisk linje som bak den dogmatiske ordflom leverte et forsvar for sosialimperialisme og nykolonialisme. Dette er det alvorligste ideologiske og politiske angrepet den nye ml-bevegelsen i verden har stått overfor siden den oppsto i siste halvdel av sekstiåra. På mange måter var APA-ledelsens revisjonisme ultra«venstre» i formen. På grunn av ml-bevegelsens umodenhet i mange land, slo den derfor ganske kraftig inn. I flere vestlige land har APA-ledelsen rasert deler av ml-bevegelsen og ødelagt resultatene av mange års arbeid. AKP(m-l) og vår sentralkomite sto mot splittelsesforsøket, og kom ut av denne ildprøven sterkere og mer samla enn før. SKs brev til den albanske partiledelsen fikk stor oppslutning i partiet og det vakte oppsikt i den internasjonale ml-bevegelsen. Det er oversatt til mange språk og er blant annet spredd illegalt i Kabul på et av de afghanske hovedspråka.

b.Oppgjøret med «firerbanden».

Omtrent samtidig med partiets 2. landsmøte blei «firerbanden» i Kina styrt. Etter å ha studert spørsmålet ei tid kom partiledelsen ut med en klar fordømmelse av «firerbanden» og det den sto for. Vi må kritisere oss sjøl for å ha vært for lite årvåkne overfor den typen revisjonisme som «firebanden» sto for, ikke minst i forrige landsmøteperiode. Dette var både et uttrykk for blind tillit til Kina og KKP og for manglende årvåkenhet mot ultra-«venstre» allment. Oppgjøret med «firerbanden» var nyttig for partiet, ikke minst for å rette søkelyset på «venstre»feil i kulturarbeidet og enhetsfron-

tarbeidet.

c.Korrigeringa av partiets taktiske prinsipper.

Høsten 77 gjennomførte SK diskusjoner om prinsippene for partiets taktikk, og kom til at det fantes mye sektarisme og «venstre»feil i den taktikken partiet hadde på det tidspunktet. SK retta en prinsipiell kritikk mot slike feil i taktikken og utarbeida hovedtrekka for en riktigere taktikk, med vekt på å ikke slå i alle retninger, med å utnytte ulike typer motsigelser, med å respektere alliansepartnere osv. Denne korrigeringa av taktikken blei sammenfatta eksternt i en artikkelserie under pseudonymet H. Gråtøpp. Artiklene tok til orde for å korrigere «venstre»feil i taktikken, de understreka at masselinja er grunnlag for enhver taktikk, at det er nødvendig å inngå kompromisser så lenge det tjener ei bra hovedretning, at vi må utnytte motsigelser og bli dyktige i å jobbe i breie allianser.

d.Klassekampens redaksjonelle linje.

Som nevnt i omtalen av Klassekampen fantes det et redigeringsdirektiv fra SKAU som la opp til ei sektarisk avis. Dette var kombinert med ei urealistisk vurdering av Klassekampens mulighet til å bli ei hovedavis i konkurranse med lokalaviser eller store riksaviser. Dette var «venstre»-feil som hadde ei skadelig virkning på avisa. KK-redaksjonen tok sjøl aktivt del i dette oppgjøret og fikk raskt tilslutning fra partiledelsen som dermed oppheva redigeringsdirektivet og tok del i kritikken av sektarisme og partisjablonger i Klassekampen. Det er på samme vis foretatt endringer i den redaksjonelle linja for Røde Fane og Klassekampen.

e. Partiets taktikk for Libanonstyrkene.

Da FN's sikkerhetsråd vedtok å sende FN-styrker til Sør-Libanon og det blei klart at Norge skulle delta i styrkene, oppsto det en linjekamp i partiet. Partile-

delsen gikk aktivt og sterkt inn for at vi som kommunister skulle oppfordre progressive og anti-imperialister til å ta del i styrkene. SK så dette som svært viktig for å motvirke eventuelle forsøk på å bruke styrken mot PLO. Dette blei bekjempa av ei annen linje som gikk inn for boikott av styrken, fordi den var en del av det norske militærapparatet. Denne «venstre»-linja var bare representativ for en liten minoritet i partiet og den blei avvist av partiets ledelse. Partiets taktikk skiller seg positivt ut internasjonalt og den har bidratt til å motvirke sionistiske strømninger og styrke solidariteten med det palestinske folket.

f. Militærpolitikken.

Partiets militærpolitikk, slik den var vedtatt på partiets 2. landsmøte, var i hovedsak riktig. Men på ett viktig punkt inneholdt den en dogmatisk «venstre»feil, nemlig i spørsmålet om militærbevilgninger. I en førkrigssituasjon ville et slikt standpunkt bli mer og mer farlig ettersom den aggressive supermakta rykker fram. SK tok derfor initiativet til å kritisere denne «venstre»feilen gjennom utkast til teser om militærspørsmålet. Samtidig som SK kritiserte denne parolen og la opp til en konkret marxist-leninistisk politikk for hva slags reformer vi skal kreve innafor det borgerlige militærapparatet i dag. Samtidig avviste SK en høyretendens til å ville underkaste seg borgerskapets ledelse i en krigssituasjon og sette lit til imperialistiske makter. På den måten gjorde SK et dialektisk oppgjør med «venstre»feil på dette området. Oppgjøret kom på høy tid, og det fikk oppslutning fra det store flertallet av partiets medlemmer.

g. Løsninga av den økonomiske krisa.

Som nevnt lå det alt i landsmøtet i 76 ei linje for å ekspandere uhemma i alle retninger. Dette var ei «venstre»linje på det økonomiske området som fikk store skadevirkninger. Da SK innså alvorlet i situa-

sjonen vedtok partiledelsen ei rekke tiltak for å korrigere disse «venstre»feila. I stedet blei det lagt opp ei linje for nøkternhet og grundige undersøkelser for å tuft økonomien på et sunnere grunnlag. I første omgang blei ikke linja med å avvise statsstøtte til KK kritisert, og debatten om dette spørsmålet blei stoppa i Klassekampen på en uheldig måte ved å vise til partiets prinsippprogram. Seinere kom en partikonferanse med delegater fra alle partidistrikter fram til at det var nødvendig å søke statsstøtte for å sikre Klassekampen fortsatt drift. På dette punktet var partiledelsen nølende med å kritisere en «venstre»feil, mens andre partimedlemmer var aktive i å gå inn for en slik kritikk.

Den linja SK la opp for å løse den økonomiske krisa har vist seg å være korrekt ved at vi nå kan slå fast at vi ikke lenger har ei økonomisk krise.

h. Partiet og miljøbevegelsen.

Tidligere artikler og dokumenter fra partiets side om miljøbevegelsen la hovedvekt på å kritisere enkelte tilbakeleggende og reaksjonære trekk innafor denne bevegelsen. Dette var et utslag av ultra-«venstre». Det finnes slike reaksjonære trekk, og partiet er nødt til å kritisere dem. Men bevegelsen som helhet er progressiv og i innholdet retter den seg mot det kapitalistiske systemet, sjøl om de som deltar i den ikke er seg dette bevisst. Derfor må partiet være grunnleggende positivt innstilt til miljøbevegelsen, delta i den og gjøre en innsats for den. Innafor ei sånn ramme kan vi også kritisere feil som oppstår i miljøbevegelsen og vi vil ha bedre muligheter for å bli hørt. I perioden har partiet gjennomført ei sånn omvurdering av miljøbevegelsen og lagt om taktikken etter det. I årsplanen for 78—80 blir det blant annet pekt på at vi i denne perioden skulle delta i kampen mot utbygginga av Alta-Kautokeino-vassdraget, og det har vi også gjort.

i. Valgkampen 1979.

I samband med valgkampen 1979 vedtok SK våren 1979 en kritikk av de to foregående valgkampene for å ha inneholdt «venstre»feil. SK vedtok også en taktikk og en plan for valgkampen som seinere i hovedsak blei fulgt av de som var ansvarlige for valgarbeidet.

Valgtaktikken la vekt på å utvikle lokal og konkret dagsaktuell politikk og legge vekk mest mulig av den slagordprega og abstrakte propagandaen.

Korrigeringa av «venstre»feil og den korrekte hovedlinja for valgkampen var uten tvil årsaken til at 79-valget på tross av indre problemer i partiet, blei den mest framgangsrike partiet har hatt til dato.

Det finnes en økonomistisk tendens i partiet som motarbeider det å ta aktiv del i valgkamp og parlamentarisk arbeid. I form bruker økonomismen «venstre»fraser for å avvise valgdeltakelse og parlamentarisk arbeid, men i innhold svarer den til tradeunionistisk sneversynthet og er ikke det minste radikal.

Fordi vi gjennom valgkampen la vekt på å korrigere «venstre»feil var det naturlig at det oppsto høyretendenser. Disse var helt underordna den riktige hovedlinja, men kom til uttrykk i ideer om å løsri-ve RV fra partiet og gjøre det til en organisasjon der partiet ikke hadde noen særlig innflytelse som pue

j. Korrigering av «venstre»feil faglig.

Etter å ha oppsummert at de årlige retningslinjene i —76 og —77 inneholdt viktige «venstre»feil blei det fra partiledelsens side tatt initiativ for å korrigere dette i 1978, da det blei lagt større vekt på å tilpasse politikken til de lokale forholda og advart mot «venstre»feil. Det blei lagt vekt på å utvikle breiere allianser og ikke slå i alle retninger. Denne linja er også fulgt opp seinere og utvikla videre og la grunnlaget for et gjennombrudd i det lokale faglige arbeidet.

k. Breiere allianser.

Korrigeringa av «venstre»taktikken førte til at partiet både sentralt og lokalt viste større evne til å inngå ulike typer allianser på forskjellig nivå, uten at partiet mista sin sjølstendighet i fronten. Dette har vist seg i 21. augustarbeidet, Afghanistan-arbeidet, Eritrea-arbeidet, Palestina-arbeidet og i 1. mai-arbeidet. Dette arbeidet har økt tilliten til partiet og retta på noen av de skadene som «venstre»-taktikken skapte.

l. Mangler i oppgjøret med «venstre».

Den mest grunnleggende feilen ved dette oppgjøret var at det ikke blei foretatt helhetlig og systematisk, i motsetning til oppgjøret med høyreavviket. I slutten av 77, begynnelsen av 78 hadde SK oppsummert en del «venstre»feil og kunne begynt en analyse av disse feila. Det at dette ikke blei gjort førte til en rekke skadevirkninger innad og utad.

Mangelen på et oppgjør med «venstre» gjorde at partiet ikke fikk studert og dratt lærdommer av denne typen feil. Dermed blei den teoretiske forståelsen for «venstre»feilas karakter ikke særlig god.

Mangelen på et helhetsoppgjør gjorde at «venstre»feil fikk sitte igjen i deler av partiets arbeid, uten at det skjedde noen korrigering, og vaksinasjonen mot nye feil av denne typen ble dårlig.

Mangelen på et helhetlig oppgjør førte til at kamerater som ville korrigere «venstre» lett kunne slå over i nye høyrefeil, som en reaksjon, mer enn som ei bevisst linje.

Mangelen av et helhetsoppgjør med «venstre» gjorde at nødvendige korrigeringer av linja på enkeltområder ga et inntrykk av vakling eller «linjeskifte». Det å korrigere den politiske linja på grunnlag av endra situasjon eller bedre politisk forståelse er en materialistisk og marxistisk måte å gå fram på. Det manglende helhetsoppgjøret med «venstre» i partiet ga grobunn for den revisjonistiske propagandaen om at denne typen korrigeringer er suspekte.

Utad betydde den manglende helhetsanalysen at vi ikke tidsnok gjorde opp for feil som var gjort i forhold til uavhengige og samarbeidspartnere i aksjoner, fronter og masseorganisasjoner.

Partiledelsen har det sjølsagte ansvaret for at et slikt helhetsoppgjør ikke kom. De delkorrigeringene som faktisk skjedde viser at partiledelsen hadde materiale til å foreta ei oppsummering av «venstre»-faren i partiet, og vi kan trekke den lærdommen at den typen oppsummeringer og analyser av de ideologiske strømningene i partiet fra ledelsens side er svært nødvendige for at partiet skal lære av sine erfaringer og gå videre framover.

8. PARTIETS VIRKSOMHET FRA HØSTEN 1977 TIL SOMMEREN 1978

Sommeren 1977 vedtok sentralkomiteén en hovedplan for partiets arbeid fram til sommeren 1978. Den ble skapt etter mye kritikk mot den foregående planen. Likevel inneholdt den vedtatte planen store feil, og den svarte dårlig til helheten i partiets behov.

Den vedtatte planen inneholdt tre viktige oppgaver. Hovedoppgava var definert som ungdomsarbeid. Den nest viktigste oppgava var kampen mot byråkrati, og den tredje oppgava var verving. De øvrige oppgavene var studier, kampen mot høyreavvik i det falgige arbeidet og kvinnearbeid.

Denne planen representerte et forsøk på å komme vekk fra det som ble kalt «tredemølla» eller «ekornhjulet» av dattoplanlegging. Det ble forsøkt å lage en helhetlig plan for en lengre periode for å oppnå varige resultater.

Det fantes gode begrunnelser for alle de tre viktigste oppgavene. Det var ei krise i partiets ungdomsarbeid, der vi sto i fare for å miste en av de viktigste kildene til partiet. Betydninga av ungdomsarbeidet ble riktig definert. Det ble gjort alvorlige forsøk på å følge opp dette med ungdomskonferanse og ungdomsledersy-

stem. Likevel ble de kortsiktige resultatene av kampanjen for dårlige. Vi oppnådde ikke den varige styrkinga av RU og NKS som vi tok sikte på og opplevde at en del tendenser til bedre prioritering gikk fløyten så snart partiet var over på andre oppgaver. Det svake resultatet henger sammen med en rekke forhold. Blant annet analyserte vi situasjonen blant ungdom og studenter dels feilåktig, høyrebølgen ble benekta, og det ble gjort forsøk på å gjenreise ungdomsarbeidet som om den objektive situasjonen fra begynnelsen av 70-åra var uendra.

De ultra«venstre»feila som oppsto i kjølvannet av oppgjøret med høyreavviket var ikke skikkelig analysert eller korrigert. For NKS' vedkommende hadde det særskilt negativ virkning at anti-intellektualismen ikke ble kritisert og avvist. Studentforakten sto forholdsvis sterkt i partiet, uten at partiledelsen tok initiativet til å kritisere den. I praksis fikk den marxist-leninistiske studentbevegelsen et annenrangs stempel og den ble redusert til å være støttetropper som kunne settes inn i streikestøttearbeid og annet arbeid som tjente klassekampen utafor lærestedene. Dette hindra NKS effektivt fra å gro røtter på skoler og universiteter og satte forskning og fagkritikk i miscreditt. Linja med å utvikle revolusjonær studentpolitikk var et forsøk på å rette arbeidet mer inn på lærestedene, men det mislyktes fordi det var for allment. I stedet skulle det vært satsa på å gjøre gjenombrudd på noen få steder. Partiledelsen har et stort ansvar for at ultra«venstre»feila fikk rå i så lang tid uten å bli korrigert på lærestedene.

Det fantes også en tendens til at partiet «overtok» ungdoms- og studentarbeidet i løpet av kampanjen. Det ble lagt for liten vekt på å hjelpe til med å fostre ungdoms- og studentledere som sjøl kunne utvikle RU og NKS. Da kampanjen var over og partiet trakk seg ut, viste resultatet seg av denne tendensen. Arbeidet i RU og NKS ble kraftig svekka mange steder, og RU

og NKS følte at partiet betrakta dem med en ovenfra—nedad—holdning. Dette hadde RU og NKS stort sett rett i. Innstillinga med respekt for ungdommen og studentene og hjelp til fostring var for lite utvikla. Innstillinga at partiet må ta over for å få fart i sakene dominerte, og forverra tillitsforholdet mellom RU og NKS på den ene sida og partiet på den andre.

Vi mener nå at det hadde vært mulig å oppnå større resultater ved å prioritere ungdommen og studentene formelt sett lavere, men med mer kvalitet der vi prioriterte dette arbeidet. Men å ha ei høy prioritering som ikke blei fulgt opp, førte til en psykologisk moteffekt der de store forventningene ikke ble innfridd med etterfølgende motløshet.

Anti-byråkratikampanja tok utgangspunkt i en nødvendig kritikk av byråkratiske feil i ledelsen av partiet og i måten partiet arbeidet på. Den førte også til en del resultater, bl.a. i form av ei bedre masselinje innad i partiet. Kampanja førte til bedre behandling av kritikk og henvendelser, og ga støtet til at vi begynte å gjøre opp med en del ultra«venstre»-feil i behandlinga av partimedlemmer og sektarisme i synet på opptakskrava i partiet. Derimot greide vi ikke å skape drastisk mer rom for laga til å drive massearbeid. Kampanjen løste heller ikke problemene i måten partiet blir leda på, noe vi kommer tilbake til. Den løste heller ikke sikkerhetsspørsmål som var definert som en del av kampanjen. I hovedsak spilte kampanjen likevel en positiv rolle, sjøl om den på langt nær løste alle problemer.

Kampanjen løste en del nødvendige oppgaver, men det var feil å gjøre den til en omfattende kampanje med svært omfattende målsetninger.

Vervekampanjen var en riktig stilt oppgave og ble også den mest vellykka vervekampanjen partiet har hatt, og den første der vi har klart å oppfylle målsettingene.

Klassekampen som dagsavis sto ikke på planen. Dette var en meget alvorlig, subjektivistisk feil. Klassekampen kom

inn på planen først gjennom et direktiv i november og uten at det ble gjort noen endringer i den vedtatte prioriteringa av oppgaver i partiplanen. Dette var nok en feil, fordi det er opplagt at ei så svær oppgave som Klassekampen ville kreve sin plass fra de vedtatte oppgavene.

Intensjonene med å komme vekk fra datoplaner var god, men likevel har vi datoplaner i samband med f.eks. 8. mars og 1. mai. Dermed kan vi ikke se bort fra dette i planarbeidet, slik vi gjorde i 77/78-planen.

Når det gjelder de øvrige oppgavene på planen, skoling og diskusjoner i samband med motsigelsene i (det vi da kalte) den internasjonale kommunistiske bevegelsen, fortsatt kamp mot høyreavviket i det faglige arbeidet og kvinnepolitikken, så var først og fremst kampen mot faglig høyre stilt. På dette tidspunktet var hovedproblemet i det faglige arbeidet ikke høyre-feila, men sektarisme og ultra«venstre»-feil i taktikken. På denne tida begynte partiledelsen også å alvorlig forsømme det faglige arbeidet.

En viktig feil i samband med kvinnearbeidet var at kvinnekampanjen ikke ble oppsummert. Det var nødvendig å gjøre opp med høyrefeil i kvinnearbeidet, men planen tok ikke opp nødvendigheten av å kritisere og gjøre opp for de «venstre»-feila som var gjort på dette området.

Studiene var riktig stilt ut fra de internasjonale motsigelsene og det allmenne skoleringsbehovet i partiet.

Studier.

Partiplanen la opp til et ambisiøst studieprogram for sjølskolering. Maos artikler om andre verdenskrig og hans essay «Om den langvarige krigen» skulle leses. Et hefte med klassikermateriale om ungdommen blei solgt i et stort opplag og skulle studeres. Deler av den store polemikken mellom KKP og SUKP skulle studeres. Til slutt skulle utdrag av Mao bind 5 studeres. Det er ingen tvil om at dette studieprogrammet var altfor stort og at

det var lagt opp et altfor høyt tempo. Så langt vi har oversikt over disse studiene var de førte Maostudiene vellykte, mens studiene av polemikken og delvis Mao bind 5 falt sammen. Studieprogrammet skulle i det minste vært halvert, og det skulle vært gitt bedre oppfølging. Det var et tap at vi ikke lyktes bedre i å lage en studiekampanje i Mao bind 5, fordi den boka inneholder svært viktige teoretiske studier, som partiet hadde trengt sårt å ha en bedre forståelse for. De artiklene som virkelig ble studert i partiet, bl.a. om taktikk og om det indre partilivet, fikk også stor betydning.

Det blei også lagd et kurs for kader på DS-nivå på grunnlag av erfaringer fra liknende kurs tidligere i Tromsø og Oslo. SK har ingen oversikt over hvor mange som brukte studietilbudet.

Feilslaga med det overambisjose studieprogrammet førte til usikkerhet i ledelsen og på lavere plan om hvilke metoder vi skal bruke for å drive kontinuerlige studier. På den ene sida har vi erfaring for at de sikreste studiene er de som drives organisert i laga, og på den andre sida forsøkte vi å være tilbakeholdne med å pålegge laga mer enn de alt hadde, fordi vi var klar over at vi allerede hadde lagt på dem for mye.

Internasjonalt arbeid.

Sommeren 1977 sendte de albanske lederne ut sin 7. juli-leder som var et dårlig kamuflert angrep på Kinas Kommunistiske Parti og Mao Zedongs tenkning. I innhold var det også et angrep på mye av det AKP(m-l) står for og har stått for. Sentralkomiteen vedtok derfor en skarp kritikk av den albanske artikkelen, som var politisk klar, men kameratslig i formen. Dette brevet blei publisert innad i partiet, og har seinere blitt offentliggjort. I den internasjonale marxist-leninistiske bevegelsen har brevet blitt godt mottatt og det blei også godt mottatt i partiet. Vi har aldri fått noe svar på brevet og det albanske partiet begynte i og med det bre-

vet å behandle AKP(m-l) som om forbindelsene allerede var brutt. Det viser hvor lite oppriktige Hoxha og Co er i sine klager over «store partier» som trampler på «små partier». Den revisjonismen de beskylder andre for, praktiserer de sjøl.

På tross av at de albanske lederne i lang tid hadde jobba for å sverte Kina og splitte den internasjonale ml-bevegelsen, unnlot AKP(m-l) å ta opp polemikk eksternt. Dette skapte taktiske problemer for oss og gjorde det lett for våre motstandere å latterliggjøre oss. Likevel gikk vi ikke ut med noen ekstern kritikk av de albanske lederne før de sjøl i klartekst rev i stykker de siste restene av enhet i den internasjonale bevegelsen. Først da offentliggjorde vi vårt brev og en polemikk mot de albanske ledernes revisjonisme. Dette skjedde sommeren 1978.

Høsten 1977 fant SK det også nødvendig å sende et brev til KKP der vi ga uttrykk for uenighet i KKP's påstand om at Jugoslavia er et sosialistisk land. Vårt standpunkt bygde på grundige undersøkelser av samfunnsforholda i Jugoslavia og studier av marxistisk teori. Det har ikke blitt rokka av noen argumenter som KKP seinere har lagt fram eller av de videre undersøkelsene vi har gjort. Vi har seinere hatt samtaler med representanter for KKP om dette spørsmålet der vi utdypa vårt syn, men vi har ikke villet gå inn i noen videre polemikk om dette spørsmålet. Begge parter er klar over at det eksisterer en klar uenighet om dette spørsmålet, men samtidig mener også begge parter at dette er underordna den grunnleggende enheten mellom våre to partier. Brevet representerte brudd med tendenser til servilitet overfor KKP og Kina. Den mer uavhengige holdninga som partiet inntar nå, der vi kombinerer kritisk granskning med internasjonalistisk støtte, er et resultat av de diskusjonene som begynte i samband med brevet om Jugoslavia.

Faglig arbeid (se eget kapittel)

Anti-imperialistisk arbeid.

Denne perioden betydde et visst oppsving for det anti-imperialistiske arbeidet. Eritrea-arbeidet hadde framgang, og innebar oppgjør med sekterisme og «venstre»-tendenser i tverrpolitisk arbeid. Sommeren og høsten 1977 gikk Klassekampen i spissen for å avsløre Sovjets press mot Norge, både på Svalbard og i Barentshavforhandlingene. Avsløringene vakte stor oppsikt, og bidro til å styrke årvåkenheten mot Sovjets press i Norge.

I desember 1977 gikk Vietnam til sin første store invasjon i Kampuchea. Etter noen uker med hard kamp blei de slått tilbake. Denne forbrytelsen burde vært en kraftig vekker for alle som ennå hadde illusjoner om Vietnam, og den burde gitt oss et varsel om hva som ville komme i Sørøst-Asia. Vi reagerte sjølsagt kraftig mot det som skjedde, men tok ikke advarslene alvorlig nok, ved blant annet å forberede folk flest på mulighetene for en ny vietnamesisk invasjon. Vietnams forræderi har kommet som et sjokk for den progressive og anti-imperialistiske bevegelsen i verden. Det gjelder også i Norge. Med partiets erfaringer og kunnskaper kunne vi gjort mer i denne perioden for å forklare folk årsakene til dette forræderiet til Vietnam.

Våren 1978 invaderte Israel Sør-Libanon og blei isolert over hele verden. På grunnlag av en FN-resolusjon sendte Norge soldater til FN-styrken som skulle påse at Israel trakk styrkene tilbake. Partiet utvikla en helt riktig og fleksibel taktikk overfor FN-styrken. Denne taktikken er vi stolte av og vi er av den overbevisninga at den har vært et viktig bidrag til å støtte det palestinske folket og øke forståelsen for deres kamp i Norge.

Sammen med andre anti-imperialister har partiet vært med på å støtte og skaffe folk og utstyr til Palestinakomiteens helseteam i Libanon. Dette er også konkret anti-imperialisme. De partikameratene og andre anti-imperialister som har del-

tatt i dette arbeidet fortjener all honnør for sin offervilje og sin store innsats.

I deler av det anti-imperialistiske arbeidet fantes det i perioden positive tendenser til oppgjør med «venstre»-holdning til breie allianser på sak. Perioden representerte også et visst oppsving i den aktivistiske anti-imperialismen — relativt mange ble mobilisert i demonstrasjoner o.l. Samtidig viser det svake solidaritetsarbeidet med Kampuchea og et fortsatt svakt utvikla arbeid mot Sovjets press mot Norge at spørsmålet om *sosialimperialismen* fortsatt ble behandla på en utilfredsstillende måte.

Sommerleirene.

Sommerleirene i 1978 fikk et stort tilskudd av vandreleire på grunnlag av erfaringene fra året før. Dette var svært vellykka. Hoveddiskusjonene på leirene var: krisepolitikk, Sovjet og 3. verden. Nok en gang var det obligatoriske diskusjonsprogrammet for stort, og når vi ser flere års leire under ett har det vært en for stor overvekt av internasjonale temaer. Dette har bidratt til å dreie partiets og bevegelsens oppmerksomhet vekk fra viktige innenrikspolitiske spørsmål. Kritikkk av disse to tinga har blitt fremma fra medlemmer og sympatisører uten å bli tatt alvorlig nok.

I 1978 avga sentralkomiteen beretning for denne planperioden i ei «Sjølkkritisk vurdering av årsplanen 1977/78». Denne vurderinga inneholder mye riktig, men er gjennomgående for positiv i vurderingene av planene og resultatene av dem.

Resultater i perioden for øvrig.

Samla sett oppnådde partiet noen av sine aller beste resultater i denne perioden. 1. maibevegelsen i 1978 var den største vi har deltatt i og første gang vi passerte tallet for 1975 på antall demonstranter. Vi hadde den største medlemsøkninga i partiets historie og vi deltok i framgangsrike 21. august-arrangementer.

9. PERIODEN FRA SOMMEREN 1978 TIL HØSTEN 1979

Fra 1975 har den norske økonomien vært inne i en krisetilstand med noen variasjoner. I desember 1977 kom Ulveseth-utvalgets innstilling om nedlegginger i skipsbyggingsindustrien og ved statsbudsjettet for 1979 (framl. i 78) forlot regjeringa definitivt motkonjunkturpolitikken. Sommeren 1978 var hovedtrekka i denne situasjonen noenlunde klar for sentralkomiteen. Vi pekte på at den økonomiske krisa ville skjerpes og at det var nødvendig for partiet å stille seg i spissen for arbeiderklassens forsvarskamp mot lønnsnedslag, arbeidsløshet og sosial nedrustning.

Samtidig mente sentralkomiteen at krigsfaren fortsatt økte og at dette stilte partiet overfor store politiske og organisatoriske oppgaver.

Denne analysen ble sammenfatta i en plan som pekte på sammenhengen mellom de objektive forholda i Norge og verden og de oppgavene vi som parti måtte gjennomføre. Planen ble også i motsetning til tidligere utforma i samråd med en rekke distriktsstyrer og lag. På denne måten var planen også mer i samsvar med virkeligheten i og utafor partiet enn de forutgående planene.

Denne planen, som kunne blitt den beste partiplanen i perioden, ble kullkasta av den truende konkursen i Klassekampen og Oktober høsten -78. Dersom SK hadde sett disse problemene på et tidligere tidspunkt, kunne vi ha lagt planer som ville brakt oss raskere gjennom dem og med færre ressurser. (Dette er behandla i SKAU's sjølkritikk for den økonomiske krisa i partiet, og som er å oppfatte som et beretningsdokument.) Slik som det ble, måtte planene kastes om. Hovedoppgava for perioden ble endra til å redde KK som dagsavis.

Kampen for å redde Klassekampen som dagsavis.

Utfra de negative lærdommene i foregående plan, satte SK arbeidet med Klassekampen som partiets oppgave nummer to i planperioden. SK-møtet hadde mangelfullt materiale om den økonomiske stoda i avisa, men tilstrekkelig til å sette i gang jubileumskampanjen med målsetning å øke abonnementsstallet. Det blei også planlagt å samle inn penger til avisa.

På seinhøsten blei det klart for SK at avisa var på konkursens rand, i likhet med forlaget Oktober. SK la da en plan for om mulig å redde avisa. Avisa gikk med underskudd hver eneste dag og hadde en enorm gjeldsbyrde. For å løse disse problemene var det nødvendig å samle inn store pengemidler til drift og gjeldssanering, samtidig som vi forsøkte å komme i driftsmessig balanse. Etter vanlige økonomiske lover ville Klassekampen uvilksomt vært konkurs. Men medlemmenes og sympatisørenes fantastiske innsats klarte å skaffe avisa den nødvendige kapitalen og et stort antall nye abonnenter. I februar 1979 så det ut til å at det kunne være mulig å nå et abonnementsstall som ville gi driftsbalanse. Men vi klarte ikke å dekke opp frafallet på våren, og i mai blei det nødvendig å gå inn for å søke statsstøtte om ikke avisa skulle gå konkurs. Samtidig som kampanjene økte inntektene, skar SK og redaksjonen ned på utgiftene så langt vi fant det forsvarlig. Vi foretok også sanering i Oktober og utskiftinger i den økonomiske ledelsen i partiet. Resultatet av denne hestekuren er bra.

Vi vil beklage at vi behandla spørsmålet om statsannonser på en dogmatisk og udemokratisk måte. Spørsmålet var også oppe i SK da den behandla den økonomiske krisa, men ble avvist med henvisning til prinsippprogrammet. Det var en feil at dette ikke ble sendt ut til diskusjon i partiet. I stedet ble en debatt i Klassekampen om dette avskjært på initiativ fra partiledelsen. Vi vil likevel forsvare at vi på

grunnlag av situasjonen for KK skulle ta mot statsstøtte, sjøl om forslaget ikke var diskutert i partiet. Alternativet til dette hadde vært avvikling av KK som dagsavis.

På grunn av partimedlemmenes store innsatsvilje har det vært mulig å klare det «umulige».

Trass i millionunderskudd hindret vi en konkurs. Endringa av holdninga til statsstøtte sikret et økonomisk driftstilskudd som gjorde det mulig å drive avisa uten å ha konkurstruselen hengende over hodet.

SK har lagt vekt på at vi for framtida må unngå store krisekampanjer av den typen vi var nødt til å gjennomføre i 1978/79. Det nåværende fundamentet for avisas drift gjør dette mulig. Men forutsetninga er samtidig at arbeidet med partiavisa får sin faste plass i avdelingenes arbeid. Salg, abonnementsverving og andre oppgaver i forbindelse med Klassekampen må være en permanent og viktig partioppgave.

SK vil derfor advare mot ideer om at «nå er Klassekampen berga, nå skal vi ikke ha flere kampanjer» osv. I den første tida etter «Berg Klassekampen»-kampanjen var det som ventet en avmatning av arbeidet. Men i løpet av første halvår 1980 ble dette utviklet til et politisk avvik, der arbeidet med Klassekampen helt eller delvis ble lagt ned i store deler av landet. Dette er en uholdbar situasjon, politisk som økonomisk.

SK vil også peke på at det i deler av partiet har eksistert ideer om å legge ned dagsavis, på tross av at vi hindret konkurs. Argumentene har vært rettet mot en høy prioritering av den sentrale parti-propagandaen og gir også uttrykk for ei undervurdering av dagsavisas betydning som et taktisk redskap for partiet. SK vil oppfordre partimedlemmene til å avvise slike ideer og gjøre avisa til en permanent del av partiarbeidet.

Arbeiderklassen og krisa.

Dette var definert som hovedoppgave for

partiet. Det har det ikke blitt.

Vi stilte ei målsetning for hele planperioden (fram til sommeren 1980) som lød slik:

«Å øke partiets innflytelse i arbeiderklassen, utløse kamper, utvikle flere kampforeninger, vinne mange nye posisjoner og bygge ut partiet kraftig på arbeidsplassene.»

På tross av de økonomiske problemene har vi oppnådd noe på de fleste av de områdene som nevnes i målsetninga.

Partiets faglige innflytelse i arbeiderklassen er utvilsomt økt i perioden. Hovedæren for det må tilfalle partiets medlemmer og tillitsmenn på arbeidsplassene som har lagt ned et stort arbeid i kampen for arbeiderklassens daglige interesser og på den måten vunnet tillit blant arbeidskameratene. Økt oppslutning om partiets analyse av viktige stridsspørsmål som Sovjet, er også en av årsakene til at partiet har større innflytelse blant arbeidsfolk.

SK har hatt et dårlig grep om partiets faglige arbeid i den siste delen av landsmøteperioden. Dette er drøfta i et eget avsnitt.

Vi har gitt lite hjelp til de kameratene som står i spissene for kampforeninger. Dette er en feil som kunne vært unngått på tross av de økonomiske problemene.

Mange kommunister og progressive er nå i den situasjonen at de nyter stor eller forholdsvis stor faglig tillit i fagforeningene sine. Dette har ført til at mange kamerater nå har faglige tillitsverv, mange flere enn før. Sentralkomiteen har likevel forsømt sin plikt til å gi disse kameratene hjelp og i å dyktiggjøre dem faglig, slik at de kan leve opp til de forventningene arbeidskameratene har stilt til dem. Det er nå utarbeida et faglig kurs som tar sikte på å rette på denne forsømmelsen.

Det punktet i planmålsetninga som har svikta mest er utbygginga av partiet på arbeidsplassene. Arbeidsplasslaga har fått svært lite hjelp og anvisninger. Planene har ikke vært tilpassa deres behov

og det er også gjort svært lite for å bygge ut partiet på nye steder. I stedet er deler av partiorganisasjonen i industrien svekka i perioden. SK tar på seg hovedansvaret for denne utviklinga.

Anti-imperialistisk enhetsfrontarbeid var den tredje oppgava på partiplanen.

Vi kan ikke si oss tilfreds med hvordan SK og partiet har løst denne oppgaven. Spesielt har arbeidet for å støtte det kampucheanske folket mot Vietnams aggresjon gått trått, på tross av at okkupasjonen av Kampuchea var en av de verste imperialistiske handlingene i syttiåra. En grunn til at det har vært problemer med å utvikle denne kampen er utvilsomt at den imperialistiske propagandaen mot Pol Pot-regjeringa har hatt virkninger i partiet.

Partiets anti-imperialistiske arbeid har hatt et oppsving etter Sovjets okkupasjon av Afghanistan. Partiet spilte en ledende rolle i den største demonstrasjonen mot okkupasjonen som til nå har vært i noe vestlig land. AKP(m-l) har vært en fortrøpp i støttearbeidet for Afghanistan og mange steder har vi utvikla et meget breitt frontarbeid på et korrekt grunnlag.

Partiet har utvilsomt en viktig del av æren for at den norske opinionen tar et så klart standpunkt mot Sovjets aggresjon. Afghanistan har åpnet øynene på mange og fått dem til å forstå partiets analyse av Sovjets aggressive karakter og vår analyse av krigsfaren.

Kampen i Eritrea har også krevd sitt støttearbeid, der partiet har ytt en jamn innsats uten de helt store høydepunktene. Dette solidaritetsarbeidet har vist at det er mulig å oppnå breie politiske allianser, både blant de politiske mellomgrupperingene og blant ungdom.

AKP(m-l) tok aktivt del i demonstrasjonene mot Begin i samband med fredsprisen. Oslodemonstrasjonene vakte internasjonal oppmerksomhet. De representerte en bra politisk bredde, og var samtidig et uttrykk for en korrekt enhetsfrontpolitikk i motsetning til de revisjoni-

stiske ledernes splittelseslinje. Vi har i denne perioden styrka vårt samarbeid med PLO. Det arbeidet som partiet, sammen med en lang rekke anti-imperialister, har gjort for Palestina, har hatt stor og direkte betydning for den endringa som har skjedd i opinionen: Kraftig økt støtte til det palestinske folket og tilsvarende isolasjon av Israel.

I samband med 10-årsdagen for invasjonen i Tsjekkoslovakia tok vi del i en omfattende demonstrasjonsbevegelse mot Sovjet og var med på å samle inn over 50 000 underskrifter som protest mot okkupasjonen. Også i dette arbeidet støttet vi aktivt opp om en korrekt enhetsfrontpolitikk, i hard strid med revisjonistiske ledere. 21. augustarbeidet 1979 representerte et nytt positivt skritt i retning av større tverrpolitisk bredde, en tendens vi som parti har støtta aktivt opp om. Det er lagt et grunnlag for et permanent solidaritetsarbeid med Tsjekkoslovakia og mot Sovjet som har større bredde enn det vi ser i mange andre anti-imperialistiske kampanjer. Samtidig ser vi et stort behov for å prioritere opp solidaritetsarbeidet med den demokratiske opposisjonen i Sovjet og det øvrige Øst-Europa.

Det er en kamp i partiet om betydninga av anti-imperialistisk arbeid. Denne kampen er ennå ikke avklart. Dette er en av årsakene til at det anti-imperialistiske arbeidet har vært så ujamnt på tross av den positive utviklinga i opinionen.

Kaderfostring, skoling, verving og sikkerhetsarbeid var definert som oppgave nummer fire på årsplanen. Måten oppgaven var stilt på viser problemene med planmodellen. Tre adskilte oppgaver var samla under en overskrift og formelt sett prioritert likt.

På grunn av det økonomiske sammenbruddet var SK nødt til å ta folk av disse oppgavene sentralt for å bruke dem på å løse akutte problemer. Derfor har vi ikke oppnådd det gjennombruddet som vi tok sikte på.

Kaderfostringa er en av de store problemene i partiet. Partiledelsen har lagt stor vekt på skoling knytta til de økte internasjonale motsigelsene og krigsfaren. Dette er årsaken til at partiet står sterkt på disse områdene og ikke lot seg splitte av APA-revisjonistene.

Men det er store mangler i skoleringa i marxismen-leninismens grunnprinsipper. Store deler av partiet har aldri deltatt i grundige studier av politisk økonomi, partiteori, demokratisk sentralisme osv. Dette skaper usikkerhet og grunnlag for vakling i teoretiske spørsmål. Kamerater velges til tillitsverv i partiet uten at dette følges opp med videre teoretisk og praktisk skoling. Det er helt avgjørende at partiet raskt begynner å rette på disse viktige svakhetene i partiets kaderfostring og skoling.

Mens vi tidligere har hatt en forholdsvis jamn økning i medlemstallet, stagnerer denne utviklinga i 1979. Dette henger sjølsagt sammen med krisa i partiet.

Kommune- og fylkestingsvalget 1979.

Valgkampen var satt opp som en oppgave for partiet fra tidlig i mai til midten av september, (hovedoppgave). Det var en feil at SK ikke la opp til valgdiskusjon høsten 1978. Diskusjonsmøtet i partiet i mai-juni kom for seint til å ha noen reell innflytelse på den politiske linja for valgkampen.

Den linja som RV fulgte i 1979 fikk sin tilslutning på plenumsmøte i SK våren 1979. SK vil sjøl understreke følgende lærdommer:

— Partiet har til nå gjort for lite med parlamentarisk arbeid. I denne perioden må slikt arbeid være en viktig del av partiets taktikk, som de ledende partiorganene må følge nøye med i og lede skikkelig.

— Vi skulle ha stilt i flere kommuner og fylker. Vi hadde gode erfaringer med å stille når det gjaldt utadventt massearbeid og utvikling av partiets politikk. Flere steder var det fordelaktig for revisjonistene at vi ikke stilte.

— Valgkampene i 1975 og 77 inneholdt viktige venstrefeil som det blei gjort oppgjør med i 1979. Undervurdering av dagskampen og mangelen på konkret norsk politikk var blant de feila som blei gjort da. 79-valgkampen retta på dette på en god måte.

— Gjennom valgkampen svekka vi forsøkene på å kriminalisere partiet og vi gjorde oss godt gjeldende i den offentlige debatten. Vi lærte mer om betydninga av legalt politisk arbeid og utvikla partiets politikk på en rekke felter.

— Valgkampen blei en suksess der resultatene overgikk de forventningene vi hadde grunn til å ha. Dette skjedde på tross av de indre problemene i partiet i denne perioden.

— Før valgkampen sto vi ganske svakt blant ungdommen, men ved bevisst satsing på skolemøter og en klar og grei framstilling av vår politikk oppnådde vi en tydelig framgang.

— Taktikken med å stille sammen med uavhengige sosialister i RV ga en større bredde enn tidligere, samtidig som det stiller nye krav til partiets arbeid på dette området. Vi trenger en diskusjon i partiet om hvordan vi skal utvikle dette samarbeidet videre og hvilken rolle det skal spille i vår strategi.

Det er motsigelser i partiet om hva RV skal være og hvorførarbeidet skal organiseres. SKAU har vedtatt midlertidige retningslinjer om dette som gjelder til partiet har diskutert spørsmålet.

Ungdomsarbeid.

I denne perioden har ungdomsarbeidet hatt en låg prioritering i partiets planer.

I lengre perioder har det vært lite kontakt mellom partiets sentrale ledelse og RU og NKS-ledelsen. I den siste delen av perioden er denne unormale situasjonen blitt retta på.

Etter at ungdomskampanjen var over og partiet stort sett hadde trukket seg ut av ungdomsarbeidet, ble det gjort en del enkelttiltak for å hjelpe RU og NKS. Men

ofte ble dette byråkratiske tiltak som ofte førte til negative resultater. Et av disse var omorganiseringa av NKS-ledelsen. I praksis førte dette til at både en sentrale NKS-ledelsen og Osloledelsen i NKS ble kraftig svekka. Tiltaket var et udemokratisk overgrep fra partiledelsens side som førte til mye skade.

Fortsatt fantes også en tendens til arroganse fra partiets side overfor NKS og RU rundt om i landet. Noen tiltak er tatt for å endre på denne situasjonen, men fortsatt er ikke problemet skikkelig løst.

Foran og på NKS' landsmøte sto det en kamp om NKS sitt forhold til partiet, der noen NKS-kamerater forsøkte å løsrive NKS fra partiet. Det store flertallet avviste denne linja og forholdet mellom partiet og studentforbundet er bedra. NKS har også styrka seg politisk og oppnådd noen framganger.

NKS legger sterkere vekt på interessekamp og fagkritisk arbeid. Dette begynner å gi positive resultater.

Det har også vært problemer i forholdet mellom partiet og Rød Ungdom, men gjennom samarbeid mellom ledelsen i RU og partiledelsen er disse problemene i hovedsak løst. Landsmøtet i Rød Ungdom høsten 79 var et framskritt, og RU er svært innstilt på å spille en mer aktiv rolle blant ungdommen. Men det er fortsatt store og uløste problemer i ungdomsarbeidet, og Rød Ungdom vil trenge partiets hjelp til å løse dem.

Internasjonalt arbeid.

På grunn av den økonomiske krisa måtte partiets internasjonale kontaktarbeid reduseres en god del (dvs. kontakt med ml-organisasjoner, anti-imperialistiske frigjøringsorganisasjoner og demokratisk opposisjon i Øst-Europa). Dette har vært nødvendig, men har samtidig svekka vårt internasjonale arbeid en del.

Vårt noe usjølstendige forhold til Kina og Kinas Kommunistiske Parti ble korrigert først og fremst i denne perioden.

Avstemninga om internasjonale spørs-

mål i partiet viser at det finnes stor enighet om sentrale internasjonale spørsmål. Samtidig avspeiler den behovet for å analysere den siste utviklinga i Kina på en sjølstendig og grundig måte.

10. VIRKSOMHETEN PÅ NOEN ENKELTOMRÅDER

Om partiets faglige arbeid i landsmøteperioden

Partiets faglige innflytelse og styrke har økt betydelig i denne landsmøteperioden. Dels har dette skjedd på tross av manglende planprioritering og ledelse fra SK's side. Etter landsmøtet la SK vekt på å bygge opp et faglig utvalg og å innarbeide en rutine med årlige retningslinjer for det faglige arbeidet. Til å begynne med var disse retningslinjene prega av «venstre»feil. (Jfr. avsnittet om «venstre»avviket).

Fordi de borgerlige arbeiderlederne har makta i fagbevegelsen er kampen mot deres klassesamarbeidslinje en svært viktig oppgave for kommunister og revosusjonære. I fagbevegelsen vil det også være kamp om internasjonale og andre politiske spørsmål. Fagbevegelsen vil derfor alltid være en arena for kampen mellom ei revolusjonær klassekamplinj og ei reformistisk/revisjonistiske klassesamarbeidslinje. Men samtidig er fagforeningene enhetsfronter, arbeidssammenslutninger mot kapitalen. I den perioden da «venstre»faren var hovedfaren i partiet overvurderte vi kraftig den første sida og undervurderte fagforeningenes enhetsfrontkarakter. Fagforeningenes rolle som arbeidssammenslutninger mot kapitalen ble ikke tatt alvorlig.

Vi undervurderte også vanskene i å vinne innflytelse i fagforeninger som i mange tiår har vært dominert av klassesamarbeid og sosialdemokratisk ideologi.

Forslaget til Faglig Manifest.

Prinsippprogrammet har ikke med noe

eget kapittel om fagforeningskampen og omtaler bare såvidt fagforeningenes rolle.

Våren 1977 ble dette forsøkt rettet opp gjennom å legge fram et forslag til Faglig Manifest for AKP(m-l). Politisk var det også et oppgjør med høyrefeil i det forslaget til Faglig Manifest som ble lagt fram til debatt i 1974. På mange felter lanserte det nye forslaget riktige prinsipper og standpunkter.

Omfanget ble for omfattende. Politisk var hovedfeilen at dokumentet overhodet ikke tok noe oppgjør med ultra«venstre» i taktikken og at det sjøl la opp til slike feil ved å presentere frontene i fagbevegelsen for unyansert og fasttømra.

Forslaget til Faglig Manifest ble diskutert på sommerleirene. Det ble i stor grad oppnådd enighet om at arbeideraristokratiet er et objektivt eksisterende sjikt og at subjektivt politisk standpunkt ikke er det avgjørende. Men ut over dette var debatten lite målrettet.

SK vil gjøre sjølkritikk for at denne debatten ikke ble oppsummert eller konkludert. Vi er imidlertid nå av den oppfatning av Landsmøtets oppgave ikke er å vedta noe Faglig Manifest. Vårt prinsipielle syn må dekkes av Prinsippprogrammet og vårt konkrete fagforeningsprogram av Arbeidsprogrammet og aktuelle uttalelser.

Oppgjøret med «venstre»-feil.

På mange felter begynte korrigeringsalerede i slutten av 1977. Et uttrykk for dette var retningslinjene for partiarbeidet våren 1978, som la stor vekt på å gjøre opp med «blokk-tenkninga» om arbeideraristokratiet. Dette førte til at vi mange plasser vant fram mot de verste pampene i allianse med bl.a. endel sosialdemokrater.

I 1978 ble artikkelserien om revolusjonær taktikk trykt i Klassekampen. Den bidro også til å vidreutvikle og forbedre vår faglige taktikk. Gjennom å legge større vekt på fagforeningsvalgene og gi

mer rom for lokal tilpasning av våre taktske linjer, har partiet fått svært mange nye faglige tillitsmenn og styrket sin innflytelse både i 1979 og 1980.

Streiker og aksjoner.

Gjennom hele landsmøteperioden har partiet hatt stor innflytelse på streiker og aksjoner, både i ledelsen av dem og i støtte og solidaritetsarbeidet. Dels skyldtes dette at det ble aksjoner på plasser der vi hadde partikamerater med tillit hos arbeidskameratene. Men det viste seg også, bl.a. under Block Wathne-streiken vinteren 1978, at vi også lett får kontakt med aksjonsledelser der DNA-folk eller uavhengige dominerer. Dette er et uttrykk for at partiet nyter tillit blant arbeidere som kommer ut i åpen, hard fagforeningskamp.

Kampen mot nedleggelse, har vært en viktig sak. Denne kampen er objektivt vanskelig, ettersom oppsigelser og arbeidsledighet er en lovmessighet under kapitalismen.

Men i enkelte situasjoner er det mulig å vinne fram. Arbeiderne ved daværende Jacobsen Elektriske i Hokksund ga et sånt eksempel da de gjennom en kombinasjon av streik og politisk press klarte å beholde sine arbeidsplasser høsten 1977. Høsten 1979 gjentok Hamax-arbeiderne i Moss dette eksemplet.

Den faglige kampen i oljesektoren har økt i perioden, og partiet har vært aktivt i mange aksjoner blant oljearbeiderne. Den faglige kampen på plattformene har reist mange prinsipielle faglige krav og oljearbeiderne har vist en økende slagkraft.

I løpet av denne landsmøteperioden har det gang på gang blitt dokumentert at borgerskapet i økende grad satser på å knekke streikene gjennom organisert streikebryteri. Dette mislyktes i stor grad under Brygge-streiken vinteren 1977, da store politistyrker ble satt inn mot streikevaktene. Men under Buss-streiken vå-

ren 1980 bidro streikebryteri i egne rek-
ker til å bryte ned moralen og til slutt
tvinge fram et vedtak om å gå tilbake til
arbeidet.

Det er derfor en viktig erfaring for parti-
ets faglige arbeid at det trengs propa-
ganda og agitasjon mot streikebryteri for
å oppdra og skolere fagbevegelsen.

Det organiserte streikestøttearbeidet
har også endret karakter i løpet av perio-
den. I 1975—76 satset vi sterkt på å ut-
vikle permanente streikestøttekomiteer
for å lede dette arbeidet. De spilte en stor
rolle i mange konflikter.

Polarbeidernes streik høsten 1978 viste
vei da arbeiderne sjøl aktivt gikk i spissen
for å lede og drive innsamlingsarbeidet.
Streikene våren 1980, med bygningsar-
beidere på Røros, rørleggere og bussar-
beidere i Oslo i streik samtidig dokumen-
terte imidlertid at de streikendes antall
også teller med. En viktig faktor for å
kunne brødfø et tusentall streikende lig-
ger i å mobilisere fagbevegelsen til faste
bidrag fra arbeidsplassene.

Tariffoppgjøret 1978—80.

AKP(m-l) gikk på seinsommeren 1977 ut
med paroler og krav foran neste års
tariffoppgjør. Disse samsvarte bra med
kravene foreninger og klubber sendte inn
til forbundene. For å prøve å utvikle denne
breie bevegelsen tok vi initiativet til
Tariffaksjonen 1978. Den kom med utta-
lelser og organiserte en demonstrasjon
foran rep-skapsmøtet i LO i januar. Men
ut over dette blei den lite slagkraftig.

En av grunnen var at Tariffaksjonens
plattform inneholdt svært detaljerte pa-
roler og krav, dette gjorde det vanskelig
for mange tillitsmenn å ta stilling. Tariff-
aksjonen 1980, som bygde på initiativ
fra flere foreninger, fikk mer tyngde. I
framtida må det være vår målsetting å
vinne hele forbund for ei sånn kampligne
i tariffoppgjøret.

Seinhøsten 1979 fikk regjeringa LO og
NAF til å inngå en avtale som langt på vei
forbød lokale forhandlinger fram til det

sentrale oppgjøret startet. Dette førte til
et opprør i store deler av fagbevegelsen
og til omfattende proteststreiker. LO-
ledelsen vant et relativt knapt flertall mot
forbundsvisse oppgjør. Mange klubber og
foreninger klarte å tilkjempe seg lokale
tillegg. Partiet deltok aktivt og spilte en
viktig rolle i å utvikle denne bevegelsen.

Plan, prioritering og organisatoriske problemer.

Gjennom hele landsmøteperioden har det
faglige arbeidet hatt en for lav priorite-
ring i de sentrale planene. Et eksempel på
dette er planperioden 1977—78, da ung-
domsarbeidet også ble stilt som hoved-
oppgaven for arbeidsplasslaga. Sjøl om
dette ble rettet opp enkelte steder vinteren
1978, så førte det til et motsetningsfor-
hold mellom det naturlige massearbeidet
på plassen og partiplanen.

I planperioden 1978—79 fattet SK ved-
tak om at arbeidet med arbeidsplassene
og krisa skulle være partiets hovedoppgave.
Dette samsvarte med partiets ønsker.
På grunn av krisa og amatørismen i parti-
ets og partibedriftenes økonomiske ar-
beid ble denne planen veltet.

Problemen dette skapte ble skjerpet i
ledelsen av det faglige arbeidet da SK's
Arbeidsutvalg samtidig overførte den
SKAU-kameraten som ledet FU i 1976—
78 til annet arbeid. Etter dette ble også
mer og mer av det faglige arbeidet full-
stendig overlatt FU, uten hjelp, kontroll
eller overvåkning fra SKAUs side. SKAU
vedtok våren 1980 en sjølkritikk for den-
ne linja og iverksatte en del tiltak for å
korrigere feilen i praksis.

Nedprioriteringa av partiledelsens grep
om det faglige arbeidet i en lengre periode
har vært til skade for partiet. Det styrket
en revisjonistisk tendens til å dele partiet i
to: En faglig del og en «parti-del». Ten-
densen finnes også på DS- og lagsnivå.
Dette fører til at vi får et system med fag-
lige «eksperter» som driver sin virksom-
het på sida av partiet. En sånn situasjon
avler økonomisme. Ansvar for at dette

har utviklet seg ligger ikke hos de faglige kadrene, men hos SK og SKAU.

Noen steder har dette ført til endel åpne høyretendenser i vårt faglige arbeid. Partiets tillitsmenn i fagbevegelsen utformer linja, mens avdelinga sitter på side-linja. Dette underminerer den demokratiske sentralismen. Det er en utbredt tendens til å neglisjere spredning av Klassekampen på arbeidsplassene. Det samme gjelder studiesirkler og rekruttering. Samtidig med vår styrkede stilling i fagbevegelsen har vi svekket det kommunistiske arbeidet på jobben.

Vi har også hatt mange organisatoriske problemer. Mange av arbeidsplassene er små, det blir et skeivt forhold mellom styrekadre og «menige». Mange av partiets faglige tillitsmenn er ennå ikke med i faglige lag og blir av den grunn løpende mellom ulikeartete oppgaver.

En sak som har skapt problemer, spesielt i storbyene, er vedtektenes forbud mot bransjeorganisering på Underdistribusjonsnivå. Dette førte til at vi mista grepet i bransjer etter 2. landsmøte. Dette organisatoriske forbudet skader partiarbeidet og samsvarer ikke med virkeligheten. SK har i perioden gitt dispensasjon fra vedtektene på dette punktet, noe som har ført til framgang. Landsmøtet må endre vedtektene på dette punktet.

Klassekampens betydning i det faglige arbeidet.

For å være ei arbeideravis må Klassekampen vie stor oppmerksomhet til fagforeningene, dagskampen og motstandskampen mot utbytting og undertrykkelse. Avisen har hatt store svakheter på dette området som gjorde det vanskelig å verve arbeiderabonnenter og å beholde dem.

Fra høsten 78 til sommeren 79 degenererte avisa mye på dette området og det faglige preget var så godt som borte.

Fra og med høsten 79 bedra dette seg kraftig. Klassekampen har fått en dyktig faglig redaksjon og et godt økonomisk stoff som er til nytte for partikamerater

og andre i den faglige kampen. SKs faglige utvalg har nedlagt mye arbeid i dette.

Det finnes fortsatt problemer med å utvikle Klassekampen som kollektiv organisator og propagandist. Vanskene er bl.a. knytta til distribusjon av avisa til arbeidsplassene. Spredninga av Klassekampen på arbeidsplassene er i dag elendig, og står ikke i forhold til avisas politiske betydning eller det arbeidet som legges ned i den. Det er viktig for partiets faglige arbeid å løse dette problemet.

På arbeidsplasser der Klassekampen spres jevnlig har avisa stor respekt og innflytelse.

Landbruksarbeidet.

Bondeaksjonene i slutten av forrige og begynnelsen av denne beretningsperioden økte forståelsen i partiet for viktigheten av å drive arbeid på landsbygda. Samtidig som proletariseringskampanja førte til at en del partimedlemmer tok seg arbeid som avløser og landarbeidere.

For å lede dette arbeidet satte SK seint i 1976 ned et landbruksutvalg. Utvalget hadde som hovedoppgave å utgi Sigden, ei avis som var innretta på fiskerne, småbøndene og landsbygdsproletariatet. Men ved sida av avisa, skulle utvalget også hjelpe til med organiseringa av lag og utvikle en kommunistisk politikk for landsbygda.

I begynnelsen av perioden hadde partiet framgang med dette arbeidet. Det blei etablert en del partilag som fikk arbeidet blant bøndene og landarbeiderne som viktigste oppgave. En del kamerater fikk tillitsverv, innafør Skog og Land først og framst. Og Sigden kom ut med ujamne mellomrom og blei forholdsvis godt spredd.

Landbruksutvalget fikk lite hjelp og støtte fra partiledelsen.

En erfaring vi har trukket av landbruksarbeidet er at arbeidet på landsbygda ikke kan følge samme arbeidsrytme som arbeidet i byene og i industrien, ikke minst på grunn av de store avstande-

ne og særegenhetene ved bondeyrket. Økonomikrisa drog med seg «Sigden» i dragsuget, og med innstillinga av den forsvant mye av det bondearbeidet partiet var organisert rundt. Deriblant landbruksutvalget.

Trass disse problema har enkeltlag og distrikt drevet et framskredent arbeid utfra hva de har klekt ut i egne hoder. Nye arbeidsmetoder er utvikla, og mange kamerater begynner å få svært god tillit i sine distrikt.

Høsten 79 arrangerte partiet en større landbrukskonferanse. Denne konferansen betydde et viktig steg framover for partiets bondearbeid. Den utvikla både klasse-analysen og politikken til partiet.

Samepolitikken.

I august 77 ble det avholdt en samekonferanse i partiet med representanter fra partiet i Finnmark, Troms, Nordland, Trøndelag og Oslo. Denne konferansen slo fast at det samepolitiske programmet fra 1973 i hovedsak var korrekt og at det var et brukbart grunnlag for å utvikle partiets samearbeid. Konferansen slo fast at det var lite samsvar mellom prinsippprogrammet og praksisen til partiet og foreslo en del tiltak for å rette på dette. Resultatene i denne landsmøteperioden har vært at partiets propaganda har blitt vesentlig styrka. Høsten 77 ble det utgitt spesialnummer av Røde Fane om samene som også framstiller partiets syn på viktige tekniske og strategiske spørsmål for den samiske frigjøringskampen.

I mai 78 ga partiet ut en sameavis — Samiid-Hilat — som er kommet med tre nummer. På det tidspunktet nærmest en sensasjon som skaffa partiet mange venner blant samene. Fram til de samiske organisasjonene ga ut det første nummeret av Sami Aigi vinteren 79 var Samiid-Hilat faktisk den eneste avisa på samisk i Norge. Arbeidet med å lage og å selge Samiid-Hilat har skaffa partiet mange kontakter blant samene og ikke minst kunnskaper om samene.

Klassekampen blir i dag regna som en avis som har greie på samiske spørsmål og som er den beste «norske» avisa på dette området. Dekninga er imidlertid for ujamn til at vi kan være fornøyd. Partiet har i landsmøteperioden rekruttert noen samer og vi har fått partiavdelinger som jobber bare med samespørsmål i samiske områder. Partiets arbeid med viktige samiske spørsmål har skaffa partiet stor sympati på «venstresida» blant samene. Særlig betydningsfullt har partiets innsats i kampen mot Alta/Kautokeinovassdraget vært.

Kvinnearbeidet.

Den kvinnepolitiske linja som MLG la fram i Røde Fane nr. 2/72 og som ble stadfesta i RF nr. 6—76 var i all hovedsak riktig. I forhold til denne linja har det vært avvik både til høyre og til «venstre».

MLG og seinere AKP(m-l) har gått aktivt inn for å opprette og bygge Kvinnefronten og har prega fronten på godt og vondt. Flere av de feila KF har gjort er direkte følger av de feila partiet har gjort. På den måten må partiet ta et direkte ansvar for slike feil. Samtidig har partiet også bidratt aktivt for å gjøre KF til en aktiv og landsomfattende front og mange av partiets medlemmer har nedlagt et stort arbeid for KF. De politiske motsigelsene som fantes da KF ble oppretta finnes også i hovedsak i dag: Skal fronten være antiimperialistisk, skal den være antikapitalistisk og skal den ta opp klasse-solidaritet.

MLG/AKP(m-l) var mot at kvinnekampen skulle reduseres til «bevisstgjøringsgrupper» og la vekt på kamp for daghjem, rett til arbeid og andre livsinteresser for kvinner. Dette standpunktet var grunnleggende riktig og det har bidratt positivt til kvinnekampen i Norge. Ei underordna side var at vi la for liten vekt på kampen mot annen undertrykking.

AKP(m-l) har bare i perioder gått aktivt inn for teoriutvikling omkring års-

kene til kvinneundertrykkinga og de langsiktige perspektivene på kampen. En dogmatisk og ukritisk behandling av Engels førte til undertrykking av den teoretiske debatten og de vitenskapelige undersøkel-sene. Dermed bidro AKP(m-l) til å skape et klima mot teori og analyse i fronten. Dette har ført til stagnasjon i -KF og til politisk usjølstendighet.

I 74 utvikla partiet linja med å innskrenke kvinnekampen til kampen mot monopolkapitalen, ei linje som brøt med hovedlinja fra MLG 72 og som førte til ei rekke overslag gjennom partiets kvinne-bok og på grunn av partiets innflytelse i fronten, også på KFs praksis.

Tesene om høyreavviket fra 1975 hadde rett i at det hadde vært et klart høyre-avvik i partiets kvinnearbeid. Men etter-på ble det ikke tatt tiltak mot det «venstre»avviket som utvikla seg i kjølvannet av oppgjøret med høyrefeil.

I 1975 blei det gjort riktige korrigeringer i KFs linje på initiativ fra partimedlemmer i form av støtte til streikende arbeidere og støtte til anti-imperialistisk kamp. Dette representerte et oppgjør med kvinnesekterismen og det bygde på KFs egne erfaringer.

Partiet brukte sin innflytelse til å få KF til å gå inn i Chilekomiteen og støtte protestene mot de første Vietnamflyktningene. Blei gjennomført udemokratisk og over hodet på medlemmene. Førte til splittelse i KF og la grunnlag for mye hets mot KF. Linja med å slutte seg til alle eller de fleste demonstrasjoner og aksjoner som partiet støtta utvikla seg på dette tidspunktet og påførte KF en god del skade. Partiet må gjøre sjølkritikk overfor fronten for disse «venstre»feila og krenking av frontens sjølstendighet.

Prinsippprogrammets kvinnepunkt var feil fordi det ikke tar opp kvinnes annerangs rolle i samfunnet som helhet, men bare i økonomien.

Partiet gjorde feil overfor KF av «venstre»karakter og partimedlemmer i fronten gjorde sine egne feil utover det partiet

hadde gjort. Da dette skulle oppsummeres i partiet i 1976 blei skylda ensidig lagt på kvinnekaderen, i stedet for at ansvaret skulle vært fordelt. Dette førte til ei langvarig nedvurdering av partiets kvinnekader og fungerte ødeleggende for disse kameratenes sjølløst og sjølstendighet. Partiledelsen må gjøre sjølkritikk for denne ensidigheten og for at den ikke er blitt korrigert på et mye tidligere tidspunkt. Det er riktig å si at kvinnekaderen blei dårlig behandla kollektivt og at de har krav på oppreisning og respekt for det arbeidet de har nedlagt for partiet og for KF.

Etter partikampanjen for kvinnepolitikk og masselinja, slapp partiledelsen kvinnekampen mer og mer. Dette har ført til at

- partiet ikke har hatt særskilt kvinnepolitikk i forhold til KF,
- partiet har unnlagt å drive analysen av kvinnespørsmålet framover,
- partiet har forsømt utviklinga av kvinnelige ledere og
- kvinneundertrykkinga i partiet har økt.

Dette viser at når ikke kvinneundertrykkinga bekjempes aktivt i partiet og når ikke kvinnespørsmålet hele tida holdes som en partioppgave, så vil kvinnes stilling i partiet svekkes. Dette er ei gjen-speiling i partiet av kvinneundertrykkinga i samfunnet.

Partiet har forsømt seg ved ikke å gå aktivt inn som parti i den debatten som har vært ført i KF fra 1978 om partiets rolle i fronten. Resultatene har blitt at partiet ikke har gjort nødvendig sjølkritikk overfor fronten og at det har utvikla seg et klart høyreavvik i partiets kvinnearbeid.

Hovedfaren i kvinnearbeidet nå er høyre.

Kamerater i partiet går inn for en definisjon av partipolitisk uavhengighet som et slags midtpunkt mellom AKP(m-l) og SV. Det betyr at SV kan drive KF til høyre, ved sjøl å gå til høyre. Mot det må vi

jobbe for et KF som tar sjølstendig stilling til politiske spørsmål på grunnlag av sin egen plattform og sin egen erfaring.

Kamerater i partiet har ført fram oppfatninger som ligger svært nær opp til ideen om at mannen er hovedfienden og at dette skal prege KFs arbeid. Dette bryter med den grunnleggende riktige linja ml-bevegelsen har stått for sia 1972. I sin konsekvens fører den til reformisme og kvinnesekterisme.

Kamerater i partiet mener at KF ikke skal ta avstand fra sosialimperialismen. Dette skjer i en situasjon der Sovjet prøver å nøytralisere eller vinne over massebevegelser i Vest-Europa i forhold til sin aggresjonspolitikk. Som kommunister må vi anbefale at KF fortsetter å slåss mot Sovjet, og si klart fra at vi mener det er en feil av KF dersom denne kampen legges ned.

Etter at SKAU i lang tid hadde unnlatt å lede kvinnearbeidet i partiet, tok SKAU i vinter etter påtrykk fra kvinnekaderen initiativ til politiske diskusjoner med partiets ledende kvinnekader, som førte til ei felles politisk linje i viktige kvinnepolitiske spørsmål.

Sjøl om hovedfaren er høyre må vi advare mot mulige «venstre»overslag. Vi må si klart fra at vi respekterer KFs sjølstendighet og at vi ser ei allsidig utvikling av KFs evne til å ta sjølstendige politiske initiativ på alle plan som et gode. Vi må motarbeide tendenser til ny sekterisme og oppmuntre til et aktivt og levende demokrati i KF.

11. PARTIKRISE OG PARTIKAMP

På sitt plenumsmøte høsten 1979 slo SK enstemmig fast at det var krise på fem områder i partiet. Disse områdene var: Økonomikrise, plankrise, ideologisk krise, tillitskrise og organisasjonskrise. I beretningsdiskusjonene i partiavdelingene er det i hovedsak enighet om denne analysen. Men samtidig peker kameratene på at disse forholda varierer sterkt fra di-

strikt til distrikt og fra avdeling til avdeling. Flere steder rapportere kameratene om at de bare regner med krise på to eller tre områder. SK mener dette er riktig. Det er ikke slik at krisa i partiet har slått inn likt over hele landet. Noen deler av partiet er i ferd med å løse krisearta problemer som andre ennå sliter med. Det har også skjedd endringer på alle de fem områdene og krisa har fått en helt ny karakter.

Økonomisk krise.

På dette punktet var det riktig å snakke om ei krise. Denne krisa blei oppsummert av SK på et møte høsten 78 og SK iverksatte en lang rekke tiltak for å få kontroll over økonomien, redde Klassekampen, redde forlaget og legge grunnlaget for en langsiktig og sunn økonomi i partibedriftene. Gjennom forente anstrengelser mellom partiledelsen, medlemmer og sympatisører har vi lykket i å løse den økonomiske krisa. Den linja som SK la opp for å skjære ned utgiftene og styrke økonomien, viste seg riktig, og partiet har kommet ut av den økonomiske krisa på svært kort tid.

Det ser nå ut til at både Klassekampen og Forlaget Oktober vil gå i balanse i 1980. Dersom partiarbeidet med Klassekampen blir bedra er det fullt mulig å få avisa til å gå med overskudd.

Det er imidlertid fortsatt problemer:

— Netto opplagstall for Klassekampen har gått jevnt nedover siden oktober 1979, først og fremst fordi arbeidet med avisa har altfor liten plass i partilagets jevne arbeid. Om ikke denne politiske feilen rettes vil den på lang sikt true avisas stilling.

— Det er et problem at mange større byer driver lite salg av Oktobers bøker og at det mangler kommisjonærer mange steder der partiet er organisert.

— Det er problemer med liberalisme og dårlig kontroll med innbetaling av partikontingenten.

Disse problemene har ikke krisekarak-

ter og kan løses med et systematisk politisk og organisatorisk arbeid.

Grunnlaget for den økonomiske krisa fantes allerede på det 2. landsmøte da det la opp ei linje for å ekspandere på alle områder, og ei linje for at dagsavisene ikke ville trenge konsolidering etter at den var oppretta. Dette var subjektivismen, og SK har ansvaret for at denne feilen ikke blei oppsummert i tide, men videreført. SK har gjort en omfattende sjølkritikk for sine feil i samband med den økonomiske krisa.

Den økonomiske krisa har gitt oss dyrekjøpte erfaringer. Vi kan ikke overskride de økonomiske lovene uansett hvor mye vi ønsker det. Dette burde vært elementært for marxister. Krisa i økonomien har hatt store skadevirkninger på annet partiarbeid og i en periode svekka partiets evne til å ta ledelsen i Klassekampen. Partiets medlemmer gjorde en kjempinnsats for å bringe partiøkonomien på fote igjen. Denne innsatsen står det respekt av.

Plankrisa.

Som helhet vurdert, har partiplanene i perioden vært prega av mange feil, både i metode og innhold. Disse feilene har uten tvil vært sterkt medvirkende årsak til kretendensene i partiet.

Partiplanene har ikke tatt utgangspunkt i en helhetlig strategisk plan for å forberede partiet på krig og på sosialistisk revolusjon.

Karakteristisk for den nåværende strategiske perioden av partiets liv er at vi forbereder den sosialistiske revolusjonen. Det krever at partiet jobber for å samle flest mulig krefter og vinne størst mulig innflytelse med sikte på å kunne ta ledelsen i motstandskampen under en okkupasjon og i en revolusjonær situasjon. Det krever politiske, organisatoriske og andre forberedelser. Det krever at partiet følger opp en del viktige strategiske målsettinger gjennom flere partiplaner. Det krever en strategisk plan som endres i samsvar

med at forholda i og utafor partiet endrer seg, men der de sentrale målsettingene i stor grad er de samme.

Partiplanene i perioden og først og fremst de to første planene, er i liten grad utforma ut fra en sann strategisk plan. Vi har i for liten grad evna å følge opp en del helt sentrale målsettinger gjennom flere planer og planene har i en viss grad blitt lausrivi fra strategien. Den langvarige nedprioriteringa av arbeidet i industriarbeiderklassen og i fagbevegelsen etter landsmøtet er et uttrykk for denne feilen.

Partiplanene i perioden og først og fremst de to første planene, er i liten grad utforma ut fra en sann strategisk plan. Vi har i for liten grad evna å følge opp en del helt sentrale målsettinger gjennom flere planer og planene har i en viss grad blitt lausrivi fra strategien. Den langvarige nedprioriteringa av arbeidet i industriarbeiderklassen og i fagbevegelsen etter landsmøtet er et uttrykk for denne feilen. Den lave prioriteringa av organisatoriske forberedelser på krig under de to første partiplanene er et annet eksempel.

Partiplanene har i for liten grad tatt hensyn til de virkelige forholda i og utafor partiet, i situasjonen i verden, i Norge og innad i partiet.

I landsmøteperioden er det skjedd ganske store endringer i partiets organisasjonsstruktur og i sammensettinga av partiet, klassemessig, aldersmessig og på andre måter, uten at det har blitt tatt hensyn til i utforminga av partiplanene.

Dette har ført til at vi har holdt fast overlevde metoder for planlegging for lenge (kampanjemodellen) og til overentralisering av partiarbeidet.

Kampanjemodellen.

Eksempler på dette er masselinje-kvinnekampanjen under den første planen og ungdomskampanjen under den andre planen i perioden. I begge tilfeller var hensikten å kaste hele partiet inn i ei kampanje for å løse viktige problemer i partiarbeidet. I begge tilfeller var kravet

at alle partilag med svært få unntak skulle prioritere å delta i kampanjen, uansett om laga var organisert for å ta seg av helt andre områder av partiarbeidet. Dette har gjort at partilaga har fått planer som ikke har svart til behova deres, samtidig som problemene heller ikke er blitt løst.

Under vanlige forhold bør vi unngå denne typen kampanjeplaner. De svarer ikke til partiets behov og løser ikke problemene på tilfredsstillende måte.

Kampanjemodellen har kommet stadig mer i strid med partiets behov ettersom partiet har vokst og partiets sammensetting har endra seg.

Oversentralisering

Vår bevegelse starta opp med små ressurser og var nødt til å bygge opp partiet fra starten av ved hjelp av konsentrasjon av kreftene og hard sentral satsing. Dette har vært nødvendig og har gitt oss resultater. Men som vi har pekt på, har dette vært ført for langt.

Partiet består av mange hundre grunnorganisasjoner som jobber under ulike forhold og som har behov for å utvikle lokalt arbeid og lokal taktikk. Vi har kamerater som jobber på landsbygda, i fiskerlag, i samiske organisasjoner, kamerater som jobber i idrettsbevegelsen eller på kulturfronten, for ikke å snakke om alle de kameratene som jobber i industrien. Disse kameratene har opplevd en stadig større motsigelse mellom det de bør gjøre som kommunister i lokalmiljøet sitt og det partiplanen krever av dem på den andre sida.

Disse problemene kan ikke løses i de sentrale planene. De må løses bl.a. ved at de sentrale planene gir større spillerom for lokal taktisk sjølstendighet. De sentrale planene har til nå gitt små muligheter til dette.

Noen kamerater har reagert på sammenbruddet i planmodellen med å gå mot enhver planlegging. Dette mener vi er feil.

Den norske ml-bevegelsen har alltid

vært ganske sentralistisk. Dette har vært en av våre styrker. Denne sentralismen har vært med på å garantere at vi har unngått oppsplitting av bevegelsen. Enheten i bevegelsen er en verdifull egenskap som vi må ta vare på. Uten den kan vi ikke slå en mektigere fiende. Sentralismen har gitt oss dagsavis, og den har gitt oss en større innflytelse i den norske klassekampen enn vårt antall skulle tilsi. Vår evne til å kaste kreftene inn i viktige klassekamper som streikestøtte eller anti-imperialistisk kamp har gitt oss viktige seire som ville vært utenkelige uten en sterk sentralisme. Det er også dette kombinert med en riktig politikk som har vært ryggraden i den progressive og revolusjonære bevegelsens evne til å mobilisere til aksjoner og demonstrasjoner. Sentralismen har også gitt oss fasthet til å stå gjennom den store internasjonale splittelsen uten partisplittelser. Alt dette har sentralismen gitt oss, og den har gitt oss plankrise, oversentralismen. Det er altså en positiv egenskap ved partiet som har utvikla en del negative virkninger. Vi skal rette på oversentralisme og skape bedre planer, men vi må fortsatt holde fast på sentralismen. Vi trenger å rense sentralismen vår for overdrivelser og skjermes den mot misbruk. Vi trenger en sentralisme som tillater og oppmuntrer lokalt initiativ, en sentralisme som er mer demokratisk. Vi trenger å bli bedre til å mestre det dialektiske forholdet mellom demokrati og sentralisme samtidig som vi bevarer de positive sidene ved sentralismen.

Vi vil fortsatt ha mange sentrale, landsomfattende oppgaver, gjennomføre landsomfattende taktikk og bygge ut partiet etter en sentral plan. Men dersom vi skal løse problemene i planarbeidet, har vi etter SKs mening ikke noe alternativ til å gi partiorganisasjonen mye mer rom for lokal sjølstendighet.

Subjektivisme.

Planene har også vært subjektivistiske på den måten at de har pålagt partiet flere

oppgaver enn det partiet kunne makte. Planene har inneholdt målsettinger som i seg sjøl har vært ugjennomførbare. Eksempler på dette er de omfattende målsettingene som ble stilt for ungdomskampanjen og anti-byråkratikkampanjen høsten 77 — våren 78.

Manglende samordning av politisk og organisatorisk virksomhet.

Det har vært et motsetningsforhold mellom politiske og organisatoriske planer. De organisatoriske planene har i perioden holdt fast ved utbygging av partiet i storindustrien som den overordna saka, mens de to første årsplanene dreide oppmerksomheten vekk fra dette. Planene har sprikt i forhold til hverandre og stilt oppgaver på forskjellige områder. Det har ført til at det i de politiske planene ikke er lagt nok vekt på organisatoriske resultater og organisatorisk oppfølging.

Det organisatoriske arbeidet har blitt for lite knyttet til de politiske oppgavene og har også til tider forfalt til beskjedgiving. Konkret veiledning for hvordan lokallaga skal utnytte sine sterke sider og muligheter har det vært svært lite av. Sommeren —80 er disse problemene fortsatt ikke løst. Den gamle måten å planlegge partiarbeidet på har brutt sammen, men er ennå ikke erstatta av noen ny. For å løse plankrisa på lang sikt har SK vedtatt å demokratisere planleggingsprosessen foran vedtak av neste partiplan. Derfor er spørsmålet om neste partiplan sendt ut til høring i hele partiet og til utvalg. SK har starta innsamling av materialet og en ny plan vil bygge på denne høringa. Dette gir muligheter til å redusere feilkildene og til å få en riktigere balanse mellom lokal sjølstendighet og sentral ledelse.

Organisasjonskrise.

SK har gitt et stort antall direktiver og særpålegg til distriktsstyrene i tillegg til de egentlige partiplanene. Dette har bidratt til at det har oppstått et byråkrati av

underutvalg og spesialansvarlige under en del distriktsstyrer, og som har tappa partilaga for mange dyktige kamerater.

Denne overdrevne tendensen til å trekke folk ut av grunnorganisasjonene og over i forskjellige utvalg og administrative oppgaver utafor laga, pekte en periode i retning undergraving av partilaga som grunnorganisasjon i partiet og sosialdemokratisering av partiet.

Det er i perioden gitt retningslinjer til distriktsstyrene som førte til at en rekke store byer i en periode har vært uten virkelig ekstern partiledelse og også gjort det vanskelig for DSene å lede partilaga effektivt.

Det store omfanget av de sentrale planene og direktivene bidro både til å svekke distriktsstyrenes sjølstendighet og handlemulighet og til å spre partikreftene på for mange oppgaver.

Disse feila førte til en tendens til byråkratisering av partiet, til å dreie partiarbeidet vekk fra massearbeid og ekstern politisk kamp og til at arbeidet i mange partilag gikk i stå. I en del partidistrikter, bl.a. i Oslo, har disse problemene hatt karakter av ei organisasjonskrise.

Etter at disse feila er blitt kritisert og oppsummert, er det gjennomført en rekke tiltak for å bedre situasjonen. Sentrale oppgaver og direktiver er skjært ned på. Det er gjort en del endringer i retningslinjene for organisasjonsarbeidet. Det er gitt dispensasjon fra vedtektenes regler om oppretting av underdistrikter. I Oslo er det gjennomført ei nedskjæring av det sentrale apparatet og tilbakeføring av en del kamerater til partilaga.

Det fins likevel fortsatt mange uløste organisasjonsproblemer i partiet. Dette gjelder metoder for ledelse, forholdt mellom sentralt og lokalt arbeid og mellom legalt og illegalt arbeid, og på andre områder.

Utover disse områdene nevnte SK i fjor høst også tillitskrise og ideologisk krise. Siden da har krisa i partiet endra karakter fullstendig. Den har utvikla seg til en

politisk kamp, som til å begynne med dreide seg om enkeltpunkter og kritikk av enkeltfeil, men som i dag dreier seg om store prinsipielle spørsmål i partiets politikk, program, organisasjonsmodell og strategi. Den alvorligste truselen mot partiet i dag er revisjonisme som retter seg mot sjølve partiets grunnlag og som utnytter feil som partiledelsen og andre partiorganer har gjort til å forsøke å revidere hele partiets karakter.

KRITIKKEN AV PARTI DEMOKRATIET

Debatten om beretningsutkastet har pekt på problemer i partidemokratiet som peker på feil fra partiledelsen og feil i partiet ellers. Samtidig finnes det en overdreven kritikk av partidemokratiet som svartmaler partiet og går i retning av å innføre ultra-demokrati i partiet. SK vil peke på det vi ser som feil og sterke sider ved partidemokratiet, samtidig som vi vil avgrense oss fra ultrademokratisme og kraven om fraksjonsfrihet.

— Det er riktig når det er pekt på at det har vært vanskelig å vinne fram med kritikk i partiet. Partiledelsen har vært for lite lydhør overfor kritikk, og dermed har det tatt unødvendig lang tid å rette på feil.

— Manglende oppsummering av partikampanjer og planer har vært feil ved partidemokratiet. På denne måten har ikke partimedlemmenes erfaringer og meninger blitt skikkelig ivaretatt. Eksempler er at verken ungdoms- eller kvinnekampanjen ble oppsummert. Dette er brudd på partidemokratiet.

— Det er gjort byråkratiske feil overfor enkeltkamerater, både fra partiledelsen og fra lavere organer. Noen sårne feil har også hatt karakter av overgrep. Denne typen veil var særlig utbredt i perioden med «venstre»avvik. Under anti-byråkratikampanjen ble det innleda et oppgjør med sårne feil, og SK har også grepet inn overfor feilaktig behandling av

partimedlemmer i en del tilfeller.

— Oversentralisering av planene har skada partidemokratiet ved at det har hemma sjølstendighetene både til avdelinger, distrikter og enkeltkamerater. Den har kommet i strid med vedtektenes pålegg til ledende partiorganer om arbeide for å hjelpe partimedlemmene til å bli erfarne og sjølstendige klassekjempere. Den samme kritikken må også rettes mot neglisjeringa av skoleringsarbeidet overfor kamerater med tillitsverv i partiet og overfor store deler av partimedlemmene.

— Om partidiskusjoner for å fastsette partiets politikk i forskjellige spørsmål fins det både positive og negative trekk å oppsummere.

Behandlinga av oppgjøret med APA og uravstemninga om internasjonale spørsmål var ei styrking av partidemokratiet.

Utviklinga av partiets militærprogram og behandlinga av tesene om militærspørsmålet var i all hovedsak grundig og demokratisk. Det var noen svakheter i behandlinga, slik det blei slått fast i vedtaket fra militærkonferansen. Når et mindretall i partiet likevel kritiserer behandlinga av militærprogrammet som udemokratisk er det for det meste fordi de er uenige i den politiske linja som flertallet i partiet har slått fast.

SK har tidligere pekt på at behandlingsmåten av statsstøtte til Klassekampen var feil. Det hadde vært riktig i forhold til partidemokratiet å legge ut saka til debatt i partiet med en gang den økonomiske krisa var oppstått.

SK vil også kritisere seg sjøl for feil i opplegget av landsmøtediskusjonene som har vært til skade for demokratiet i partiet. Det dreier seg om manglende opplegg for og styring av diskusjonene fra vår side.

— Det har vært en stil med harde slag i interne debatter som SK har bidratt aktivt til. Det har vært tendenser til å kreve for mye enighet og tillate for lite uenighet i partiet. Dette har vært til skade for par-

tidemokratiet.

— Tidligere var det en tendens til lite debatt i partiets interne og eksterne tidsskrifter. Her har det vært ei klar endring der svært mange ulike syn brytes mot hverandre, både eksternt og internt.

SK mener at det finnes både positive og negative trekk ved praktiseringa av partidemokratiet og at det er en positiv tendens i utviklinga av partidemokratiet.

SK er innstilt på å rette på feila i partidemokratiet. Men vi vil peke på at den viktigste truselen mot partidemokratiet nå utgjøres av en ultra-demokratisk tendens i deler av partiet. Det fins tendenser til fraksjonisme og forslag om å innføre fraksjonsfrihet i partiet. Dersom disse forslaga blir gjennomført, vil det føre til at den demokratiske sentralismen blir avskaffa. Ultrademokrati og fraksjonisme er uforenlig med virkelig partidemokrati, fordi det fratar partiflertall retten til å styre partiet.

Det partiet trenger er ikke slike former for oppløsning, men en styrking av både demokratiet og sentralismen, slik at partiet blir bedre skikka til å løse sine oppgaver i klassekampen.

HØYREAVVIKET I PARTIET

a. Innledning.

Det største problemet i partiet nå er et nytt høyreavvik på en lang rekke områder som i sitt innhold retter seg mot partiets karakter som et kommunistisk og leninistisk parti. De mest ytterliggående høyrefeila ville, dersom de fikk oppslutning, føre til at partiet slutta å være et revolusjonært parti.

b. Høyreavvik i forhold til teorien.

I programdebatten og i partikampen er det ført fram standpunkter som retter seg mot grunnleggende deler av marxismen-leninismen-Mao Zedongs tenkning. Det rettes angrep mot den leninistiske partimodellen, mot betydninga av et sentrali-

stisk fortroppsparti og mot den demokratiske sentralismen. Det rettes angrep mot teorien om proletariatets diktatur og reises spørsmål ved holdbarheten til hele den marxist-leninistiske teorien.

c. Høyreavvik i forhold til revolusjonen og sosialismen.

Det reises betydelig skepsis mot nødvendigheten av væpna revolusjon og revolusjonær vold. I denne sammenhengen skjønnmales det norske borgerlig-demokratiske diktaturer, mens alle sosialistiske revolusjoner til nå trekkes i tvil.

Det finnes ei nedvurdering og svartmaling av revolusjonene i fattige og tilbake-liggende land. Det reises prinsipielle innvendinger mot å undertrykke de kontra-revolusjonære etter en sosialistisk revolusjon. Alt dette er gjenspeiling av borgerlig påvirkning inne i partiet.

d. Høyreavvik i forholdet til sosial-imperialismen.

Det har oppstått strømninger i partiet som går mot å prioritere kampen mot sosialimperialismen. En del kamerater mener at det ikke er viktig å ta opp denne kampen i massebevegelser, jfr. kvinnebevegelsen, fagbevegelsen, 1. mai. Andre ser det ikke som noe problem at det ikke blir tatt opp i massebevegelsen. Muligheter til å ta opp kampen mot Sovjet i fagbevegelsen er ikke utnytta slik det kunne vært gjort.

Disse tendensene skyldes bl.a. påtrykk fra den moderne revisjonismen og den sovjetiske propagandamaskinen.

e. Høyreavvik i kvinnebevegelsen.

Etter en periode med teoretisk uklarhet, skjer det ei positiv utvikling i partiets kvinnearbeid. Det er i ferd med å bli større klarhet om de prinsipielle spørsmåla. Men det finnes også høyrefeil:

Noen kamerater er mot å ta opp aktiv kamp mot Sovjet i kvinnebevegelsen. Dette førte også til at de unnlot å kjempe for paroler mot Sovjet i Afghanistan 8.

mars. Mange steder deltok partiet i 8. marsdemonstrasjoner med revisjonistiske internasjonale paroler.

Noen kamerater legger for liten vekt på de samfunnsmessige årsakene til kvinneundertrykkinga. Dermed undergraver de forståelse for nødvendigheten av å styrte kapitalismen og legger grunnen for en reformistisk strategi. Noen kamerater er også mot at kvinnene trenger en kamporganisasjon.

Flertallet av kvinnekaderen avviser disse linjene, men det er nødvendig å kritisere disse høyrefeila grundigere for å gjøre skikkelig opp med dem.

f. Høyreavvik i forhold til allianser med DNA.

På grunn av partiets økte faglige innflytelse og økte motsigelser i sosialdemokratiet har det oppstått muligheter til lokal enhet med medlemmer og grupper av DNA. 1. mai utnytta vi denne situasjonen riktig på flertallet av de stedene der vi deltok i samorg. Men en tendens til for store konsesjoner viste seg på et mindretall av stedene der partiet godtok dårlige internasjonale paroler (som «Alle fremmede tropper ut av Afghanistan») og dårlige taler (som Odvar Nordli) og ga unødvendige konsesjoner i miljøspørsmål.

g. Høyreavvik i synet på partimodellen, økonomisme.

Oversentraliseringa og de store belastningene i sentrale kampanjer har også ført til sin motsetning: Ei høyrestrømning som undervurderer betydninga av et sentralt apparat og sentral propaganda. Dette blir begrunna med nødvendigheten av mer krefter til lokalt arbeid, som ofte nærmere blir beskrevet som lokal interessekamp, f.eks. lønnskamp. Den lokale dagskampen er avgjørende for partiet, og det er riktig at oversentraliseringa har skada den.

På bakgrunn av dette har det utvikla seg en økonomistisk tendens. Det er foreslått å trappe ned den kommunistiske

propagandaen ved å nedlegge Klassekampen. Det er foreslått ei generell nedprioritering av 1. mai, 8. mars og andre viktige politiske kamper. Ei slik linje ville redusere partiet til lokale fagforeningsfraksjoner og kampgrupper. Det finnes også en underordna tendens til å overvurdere reint økonomiske resultater og gå inn for dårlige forslag.

h. Høyreavvik i den faglige politikken.

Det finnes en klar tendens til at partiets faglige tillitsmenn ikke ledes av partiet. Partiledelsens manglende grep om den faglige politikken i en periode har gjort det lettere for en slik feil å utvikle seg. Det drives svært lite kommunistisk propaganda på arbeidsplassene. På den måten reduseres partiets arbeid til utelukkende å ta opp faglige spørsmål og den kortsiktige kampen. Dette avler tradeunionisme og syndikalisme. Etter at vi i lang tid gjorde «venstre»feil ved å ikke ta og kjempe for tillitsvern, har det nå utvikla seg en tendens til å sette tillitsvern over alt annet.

i. Høyreavviket i synet på den demokratiske sentralismen.

Det mest ytterliggående som har vært oppe er at den demokratiske sentralismen i prinsippet er uriktig og må forkastets. Nær opp til dette ligger ideen om at demokratisk sentralisme kan forenes med fraksjonsfrihet. Som argument for dette blir det reist at det formelle fraksjonsforbudet i Lenins parti først kom i 20-åra. Fraksjonsforbudet blir på grunnlag av det angrepet som en tilføyelse Stalin laga til Lenins partimodell.

Dette synet ser bort fra at Lenin alltid sloss mot at bolsjevikpartiet blei delt opp i fraksjoner og klikker, for et handlekraftig, enhetlig og sterkt sentralistisk parti. Det gjentar trotskistenes argumenter fra kampen mot kommunistene i 20-åra og havner på 4. internasjonales organisasjonsmodell som i prinsippet tillater dannelsen av åpne fraksjoner.

Noen erklærer at de er for fraksjonsforbud, men går inn for vedtektsendringer som utvanner det i praksis.

I tråd med dette er forslaget om at mindretallet ikke skal underordne seg flertallsvedtak internt i partiet. Våre partiledelser er kollektive, og både flertall og mindretall har felles ansvar for å handle etter vedtak. Om et mindretall i et styre, uten å få det godkjent på forhånd, skal ha rett til å kjempe mot et flertallsvedtak, så vil partiets ledende organer forvandle seg til råd der det sitter representanter for forskjellige grupper og klikker som er personlig lojale mot dem. Dette er ei sosialdemokratisering av partiet og øker faren for splittelse.

Flere forslag til vedtektsendringer vil innskrenke ledelsens rett til å lede partiet. Forslaget om løsriving av RU og NKS fra partiets ledelse og å løsrive kommunister i masseorganisasjoner fra partiets kontroll er også skritt i denne retninga.

Om disse høyretendensene får makta i partiet blir det umulig for AKP(m-l) å fungere som revolusjonært parti, partioorganisasjonen vil ramle sammen og AKP(m-l) vil bli likvidert som revolusjonært parti.

j. Høyreavviket i synet på kommunistene.

Det fins en god del problemer og mye uenighet i partiet. Dette har gitt seg uttrykk i passivitet og frustrasjon blant en del medlemmer. Det er likevel et lite mindretall av partikameratene som gir opp å jobbe hardt og oppofrende for partiet og istedet inntar ei liberal holdning til partiarbeidet. Det er her et problem at noen kamerater forsvarer dette, sier at dette er naturlig og at vi ikke må kritisere dette, osv. Dette peker mot ei utvanning av kra-va kommunister må stille til seg sjøl.

Vi må slå fast at å være kommunist er ingen lett oppgave. Vi er ikk med i partiet for å skaffe oss sjøl fordeler, vi slåss for arbeiderklassen og folkene i hele verden. Det er ingen andre muligheter for oss enn

å leve enkelt, jobbe hardt og være villig til å yte personlige ofre. Når partiet gjør feil, kan arbeidet bli tyngre og hardere enn det skulle vært. Men vi kan ikke la det gjøre at vi slutter å stille høye krav til oss sjøl som kommunister, og at vi godtar og unnskylder liberalisme.

k. Høyreavvik i økonomiarbeidet.

Et høyt kontingentnivå vil alltid være bærebjelken i partiets økonomi. Det er den partiets sjølbergingslinje bygger på. Uansett hvordan debatten om statsstøtte faller ut, er det bare kontingenten som finansierer partiet. Nå finnes det en tendens til svikt i kontingenttningen og til at gjennomsnittlig kontingent pr. medlem går ned. Dette henger sammen med en ideologisk tendens, og dersom den får lov å utvikle seg, vil den true forutsetningene for partiets virksomhet.

l. Bakgrunnen for høyreavviket.

En av årsakene til utviklinga av dette høyreavviket er mangelen på et helhetlig oppgjør med «venstre»avviket. I reaksjonen på «venstre»feil oppsto det dermed en grobunn for å forkaste deler av oppgjøret med høyreavviket, eller å erstatte «venstre»feil med høyrefeil. Det at SK ikke gjorde en slik helhetsanalyse av «venstre» gir SK et indirekte ansvar for utviklinga av det nye høyreavviket.

Skoleringa i partiet er mangelfull. Spørsmålet om den demokratiske sentralismen er ikke studert organisert i partiet på mange år. Den dialektiske materialismen er heller ikke studert organisert i partiet på lenge. Slike mangler gjør at høyrefeil lettere oppstår og utvikler seg.

Noen av høyrefeila kan også karakteriseres som feilaktige svar på uløste teoretiske problemer og andre virkelige problemer som partiet står overfor.

Vi mener at SK ikke har hovedansvaret for at dette høyreavviket har oppstått i partiet. SK har likevel ikke vært nok årvåken mot høyrefeila. Eksempel: I det første utkastet til prinsippprogram, der SK

erklærte seg tilfreds med hovedlinjene i utkastet, fantes det høyrefeil i definisjonen av partiet og i behandlingen av partiet og fagbevegelsen. SK gjorde ingen merknader om dette og pekte heller ikke på dette overfor partiet. Det er også gjort andre høyrefeil i ledelsen.

Det er også nødvendig å være på vakt mot ultra«venstre»-tendenser. Det er ei erfaring at når vi går mot høyretendenser, oppstår det lett «venstre»tendenser i ly av oppgjør med høyre. Vi må ta vare på erfaringene fra det forrige oppgjøret med høyre og gjennomføre en balansert kritikk av feilaktige tendenser i partiet.

FRAKSJONISME MOT SENTRALKOMITEEN

For første gang i partiets historie har partiledelsen blitt rammet av fraksjonisme fra et betrodd medlem av komiteen. På en rekke punkter har denne kameraten satt seg ut over vedtak i partiets sentrale organer som han tidligere har stemt for. SKs politiske utvalg var nødt til å gripe inn mot denne kameratens brudd på vedtektene og kritisere han for det. Om PU ikke hadde gjort det, hadde vedtektene i virkeligheten blitt satt til side og fraksjonisme blitt tillatt i partiet. Ei slik utvikling ville satt partiets eksistens i fare. Fraksjonisme er uforenlig med partidemokratiet.

Fraksjonisme er i strid med den demokratiske sentralismens prinsipper. Om PU hadde tillatt fraksjonisme i sentralkomiteen, ville PU i praksis ha gitt etter for den politiske strømninga som ønsker å avskaffe partiets demokratiske sentralisme og tillate fraksjonsvesen.

Fraksjonismen har gjort situasjonen langt vanskeligere og mer alvorlig. Den har gjort stor skade for partiarbeidet på mange områder og lagt store hindringer i veien for partiledelsens arbeid både internt og eksternt. Fraksjonisme kombinert med de politiske motsigelsene i partiet skaper en fare for splittelse. SK vil

oppfordre partiet til å kritisere denne fraksjonismen, holde fast ved partiets demokratiske sentralisme og forsvare enheten i partiet.

12. HVORDAN HAR PARTIET LØST SINE OPPGAVER?

Det 2. landsmøtet

fant sted halvannet år etter at «Teser om høyreavviket» blei vedtatt. Landsmøtet stadfesta partiets tilslutning til oppgjøret og erstatta det dårlige prinsippprogrammet fra 1973 med et program som var korrigert på en lang rekke viktige punkter. Landsmøtet stadfesta partiets demokratiske sentralisme og stilte ei rekke viktige oppgaver for partiet i den kommende landsmøteperioden. Landsmøtet løste ikke oppgaven med å vedta et handlingsprogram for partiet.

Landsmøtet hadde ei hovedsaklig korrekt linje, men flere av «venstre»feila som er oppsummert i denne beretninga kan føres tilbake til landsmøtet. Møtet slo helt korrekt fast hva som skulle være partiets klasseinnretning, nødvendigheten av å forberede partiet og massene på krig og nødvendigheten av kamp mot revisjonismen. Møtet la også stor vekt på partibygging.

Beretninga fra den 1. sentralkomiteen blei vedtatt av landsmøtet ord for ord etter ei rekke endringer. De oppgavene som er stilt er dermed landsmøtevedtatte målsettinger for perioden.

I beretninga finnes linja med å ekspandere på alle områder klart uttrykt. Landsmøtet vurderte ikke partiets begrensninger og stilte derfor ikke de ulike oppgavene opp mot hverandre. Derfor blei det bare slått fast ei allmenn opprioritering av alle oppgaver, uten å drøfte spørsmålet om nedprioritering. Dette la grunnlaget for subjektivistiske feil i partiarbeidet på mange områder.

En annen svakhet var at landsmøtet ikke stilte det som et problem at partiet

mangla svært mye i den konkrete analysen av norsk virkelighet. Dermed blei heller ikke spørsmålet om undersøkelser og utvikling av en konkret strategi og taktikk for norske forhold stilt som ei høyt prioritert oppgave.

Landsmøtet gjorde for det tredje ei grov undervurdering av propagandaens rolle i partiarbeidet. Landsmøtet slutta seg entusiastisk til planene om å opprette dagsavisa, men i stedet for å peke på at arbeidet med dagsavisa ville få en dominerende plass i partiarbeidet over lang tid, nøyde landsmøtet seg med å nevne oppgava nærmest i forbifarten og snakke om at vi etter opprettelsen av dagsavisa skulle «gå videre».

Dagsavisas rolle som et sentralt punkt i vår revolusjonære strategi blei ikke drøfta på landsmøtet og dermed heller ikke forstått særlig grundig. Dette la grunnen til at økonomistiske og revisjonistiske strømninger som fornekte propagandaens rolle seinere kunne bre seg. Det la også grunnlaget for undervurdering av arbeidet med Klassekampen i flere partiplaner.

En fjerde svakhet finner vi i den innbyrdes prioriteringa av oppgavene. I den ene av oppgavelistene prioriteres ungdom over kampen mot supermaktene. Dette var urealistisk og svarte ikke til virkeligheten verken i ungdomsarbeidet eller i Norge og verden. De måla som stilles for ungdomsarbeidet er også urealistisk store.

En femte feil er at landsmøtet prioriter-te kvinnearbeid ned, uten å si det. Ved å plassere det blant arbeid i bredden, sammen med kulturarbeid, betydde det å skru prioriteringa flere hakk nedover. Om dette var blitt foreslått i klartekst, ville det neppe blitt vedtatt. Men innholdet i prioriteringa er klar, og den er feil.

En sjetten feil er en uspesifisert og uforpliktende prioritering av bonde, og fiskerarbeid. Partiet hadde hatt mye større behov for ei nøktern, men lav prioritering, framfor denne allmenne prioriterin-

ga.

En sjuende feil er at arbeidet i bredden ikke er særlig breitt og ikke gir noen særlige anvisninger av noe slag. Dokumentet drøfter ikke motsigelsen mellom konsentrasjon og bredde og den gjør ingen virkelig prioritering innafor bredden. Miljø er ikke nevnt.

En åttende feil er at økonomisk arbeid ikke skilles ut som viktig arbeidsfelt. Dette er spesielt viktig i lys av at beretninga til stiftelseslandsmøtet blei kritisert for ikke å behandle det økonomiske arbeidet.

Landsmøtet stilte arbeidet på arbeidsplassene, krigsforberedelser og partibygging sentralt. Disse oppgavene var riktig stilt, men skulle vært supplert med propaganda, og spesielt Klassekampen.

LØSNINGA AV DE ENKELTE OPPGAVENE

a. Arbeidet på arbeidsplassene.

I de første to planene etter landsmøtet blei ikke dette stilt som en av hovedoppgavene for hele partiet. Sentralt blei det derimot prioritert å opprette og utvikle et faglig utvalg. I —78 oppsummerte SK kritikken av at det mangla ei høy prioritering av arbeidsplassene på partiets planer og vedtok å sette det på topp over lang tid, men samtidig blei det faglige arbeidet prioritert ned i SK. Dette var en politisk linjefeil og den bidro til å skape et skille mellom partiarbeidet og det faglige arbeidet som er farlig for et kommunistisk parti.

Partiet har likevel styrka seg på arbeidsplassene i landsmøteperioden og har en innflytelse i faglige spørsmål som er vesentlig større enn den vi hadde i 1976. Ei riktigare prioritering av dette arbeidet fra SKs side kunne derfor gitt enda bedre resultater, og vi har tapt ressurser og muligheter på grunn av denne feilen i ledelsen. Partiet har spilt en viktig rolle i mange streiker og andre faglige aksjoner.

Partiets organisatoriske planer har hele tida hatt ei innretning på storindustrien,

og det har resultert i en klar vekst i tallet på organisasjoner i industrien. Men igjen har den blitt hemma av at org.planene har stått i motsetning til de politiske planene.

b. Krigsforberedelser.

Denne oppgaven har stått sentralt i partiets og partiledelsens arbeid hele tida. Det mest oppsiktsvekkende er at partiet i motsetning til de fleste andre ml-partier i Vesten har klart å handskes med overgangen fra den situasjonen da USA-imperialismen var farligst til den situasjonen da Sovjets sosialimperialisme er blitt farligst. Den anti-imperialistiske opinioenen har i høy grad fulgt med i utviklinga, og årvåkenheten mot Sovjet er stor. Det viste ikke minst reaksjonene på Sovjets okkupasjon av Afghanistan. Partiet har spilt en ledende rolle i å sikre ei slik politisk utvikling. Disse politiske forberedelsene er helt avgjørende for partiets strategi i flere ulike typer enhetsfrontsarbeid, og på den måten har vi svekka sosialimperialismens fotfeste i Norge. Den viktigste svakheten i dette arbeidet er Sovjets sterke stilling i arbeideraristokratiet. Dette har vi ikke tatt alvorlig nok.

Partiledelsen tok initiativet til å korrigere «venstre»feil i partiets militærpolitikk på spørsmålet om bevilgninger til det borgerlige militærapparatet i en førkrigs-situasjon. Dette var ei høyst nødvendig korrigering og den fikk oppslutning av det store flertallet av partiets medlemmer. Uten denne korrigeringa ville partiet stått politisk svekka i forhold til å svare på Sovjets aggresjonspolitik.

Det har også blitt gjort arbeid for å styrke sikkerheten i partiet og forbedre beredskapen i partiet. Det har blitt oppnådd noen resultater på disse områdene, men det har hele tida vært kamp om slike prioriteringer i partiet, fordi de ikke gir synlige resultater på kort sikt og fordi de i de fleste enkelttilfellene vil stå i motsetning til arbeidsoppgaver som gir flere synlige resultater på kort sikt.

c. Partibygging.

Partiet er vesentlig større enn ved tida rundt 2. landsmøte, både i antall medlemmer og partiorganisasjoner. Særlig hadde partiet ei ganske kraftig medlem-sutvikling i 77—78. Det siste året har imidlertid denne utviklinga stagnert. Partiet har mangedoblet antallet partilag i industrien og på arbeidsplasser i perioden, og gjennomført langt større spesialisering mellom forskjellige typer partilag enn tidligere. Bl.a. har partiet i dag en del virkelige partiorganisasjoner på landsbygda, innretta på arbeidet blant bønder. Partiet dekker nesten hele landet med distriktsorganisasjoner. Klassesammensetninga er kraftig forbedra gjennom landsmøteperioden, både når det gjelder arbeiderklasse-andelen og industriarbeider-andelen. Det siste året har industriarbeider-andelen likevel gått noe ned. Det er fortsatt et uløst problem at partiet verver for dårlig på industriarbeidsplassene.

Nærmere opplysninger om utviklinga av partiorganisasjonen må legges fca sjølve landsmøtet.

d. Propaganda.

Partiet har lyktes i en av sine store strategiske målsetninger, nemlig opprettelsen av ei kommunistisk dagsavis. Hvor vanskelig denne oppgaven er ser vi når vi viser til at det i Norge ellers bare er de store partiene som er i stand til å opprettholde ei dagsavis. I de vestlige industri-landa er Klassekampen nå den eneste marxist-leninistiske dagsavisa. På tross av feil og problemer underveis, må vi slå fast at Klassekampen er en av partiets store fortjenester. SK har ført en hard kamp også innad mot krefter som ville nedlegge dagsavisa og trappe ned partiets propaganda. Ved å nedkjempe denne linja forsvarte SK og flertallet av partiets medlemmer ei leninistisk linje for partibygginga mot et økonomistisk avvik.

Klassekampen er et viktig taktisk redskap for partiet, som gir oss økt innflytel-

se og som sprer partiets politikk langt ut over våre nærmeste sympatisører. Avisa er en kollektivorganisator som har bidratt og bidrar til å organisere folk i og rundt partiet. Avisa har heva seg langt over det allmenne slagordnivå og bidrar til å utvikle partiets konkrete politikk for norske forhold.

e. Internasjonalt arbeid.

Partiet lyktes i å avvise det største splittelsesframstøtet siden bruddet mellom KKP og SUKP. Det sier en god del om partiets kvaliteter at vi avviste APA-ledelsens revisjonisme på en så klar og enhetlig måte. Oppgjøret med den albanske partiledelsen skjedde på grunnlag av grundige diskusjoner i partiet og hele bevegelsen om den tredje verdens rolle og de andre viktige spørsmål som striden dreide seg om. Gjennom ei uravstemning ga det store flertallet av partiets medlemmer sin tilslutning til partiledelsens kritikk av APAs linje.

Partiet har mange internasjonale kontakter og har sett det som sin plikt å yte sitt bidrag til den internasjonale ml-bevegelsen og anti-imperialistiske bevegelsen. Dette har holdt partiets internasjonale karakter fast og har gitt oss verdifulle erfaringer.

f. Kampen mot revisjonismen.

Styrkeforholdet mellom AKP(m-l) og revisjonistpartiene har forrykket seg tydelig til vår fordel. Vi har tatt offensiven politisk og styrka oss på bekostning av dem på de fleste områdene. Gjennom fastheten og omfanget av vår partiorganisasjon har vi gått forbi dem organisatorisk, sjøl om SV fortsatt formelt sett har flere medlemmer enn AKP(m-l). Dagsavisen er et annet eksempel på at vi har gått forbi revisjonistene. Vi er sterkere enn Moskvarevisjonistene i valg og har rykka

noe inn på SV, særlig i kommuner der vi er godt organisert. Framgangen i kampen mot Sovjet er et viktig eksempel på at vi har styrka oss i kampen mot den moderne revisjonismen. Også når det gjelder faglig innflytelse er styrkeforholdet forrykket til vår fordel.

Vi har gitt ut et stort antall marxist-leninistiske klassikerverk på norsk og på den måten åpna adgang til teorien for tusener av folk. Også dette er et slag mot den moderne revisjonismen.

g. Ungdomsarbeidet.

I forhold til situasjonen på det 2. landsmøtet har det samla marxist-leninistiske ungdomsarbeidet gått tilbake. Ungdomsorganisasjonene er mindre og vår innflytelse blant ungdommen er gått tilbake. Dette skyldes en kombinasjon av egne feil og ytre forandringer. Det er et faktum at det intrådte ei ebbe i ungdoms- og studentbevegelsen i tida rundt det 2. landsmøtet og at vi ikke forutså denne forandringa. Ideen på landsmøtet om at det var mulig å gå kraftig fram blant ungdommene var urealistisk og dermed var også oppgavene feil stilt.

Avslutning

På tross av feil og problemer kan vi slå fast at partiet samla sett har gått fram i landsmøteperioden. Partiet er mer modent og har langt flere erfarne kadre. Det er bedre utbygd og har større innflytelse. Når vi vurderer det negative mot det positive, kan det ikke herske tvil om at hovedsida ved landsmøteperioden som helhet er bra. Dersom partiet klarer å løse de problemene vi står oppe i nå, bevare enheten og holde fast ved marxist-leninistiske prinsipper er det gode muligheter for at partiet kan styrke seg ytterligere i den kommende landsmøteperioden.